

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Mgr. Gabriely Bašné a soudců Mgr. Ondřeje Hrabce a Mgr. Kateřiny Kozákové v právní věci

žalobce: **Lesy České republiky s. p., IČ: 42196451,**
se sídlem Přemyslova 1106/19, Nový Hradec Králové

proti
žalovanému: **Ministerstvo životního prostředí**
se sídlem Vršovická 1442/65, Praha 10

v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 14. 8. 2019, č. j. MZP/2019/510/1088,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému se náhrada nákladů řízení nepřiznává.

Odůvodnění:

I. Základ sporu

1. Žalobce se žalobou podanou u zdejšího soudu domáhal přezkoumání zrušení rozhodnutí žalovaného, jímž bylo zamítnuto odvolání žalobce a potvrzeno rozhodnutí České inspekce životního prostředí, Oblastního inspektorátu České Budějovice (dále též „prvostupňový správní orgán“ či „ČIŽP“) ze dne 3. 4. 2019, č. j. ČIŽP/2019/1968 (dále též „prvostupňové správní rozhodnutí“).

2. Prvostupňovým správním rozhodnutím bylo rozhodnuto tak, že žalobce je vinen tím, že vytvořil podmínky pro působení škodlivých biotických a abiotických činitelů podle § 4 odst. 1 písm. c) zákona č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa, ve znění rozhodném (dále jen „zákon o inspekci“), když při svém hospodaření na lesním pozemku parc. č. 749/1 v k. ú. Chabičovice určeném k plnění funkcí lesa ohrozil životní prostředí v lesích svým jednáním tím, že v srpnu až září roku 2018 neprovedl včas náležitou asanaci kůrovcového dříví napadeného kalamitními škůdci lýkožroutem smrkovým a lýkožroutem lesklým, v jednotkách prostorového rozdělení lesa (dále též „JPRL“) – lesních porostech, porostních skupinách dle platného lesního hospodářského plánu pro lesní hospodářský celek (dále též „LHC“) Český Krumlov, LHC č. 201000 s platností od 1. 1. 2016 do 31. 12. 2025 (dále též „LHP“) v rozsahu:

- V lesním porostu 606F – porostní skupina 5 – 117 stromů smrku o objemu nejméně 37 m³ kůrovcového dříví zcela kalamitními škůdci opuštěného,
- V lesním porostu 606G – porostní skupina 8 – 31 stromů smrku o objemu nejméně 14 m³ kůrovcového dříví zcela kalamitními škůdci opuštěného,
- V lesním porostu 606E – porostní skupina 12/2b – 128 stromů smrku o objemu nejméně 171 m³ kůrovcového dříví, kdy 40 stromů – 53 m³ bylo zcela opuštěných a 88 stromů 118 m³ bylo částečně opuštěných kalamitními škůdci,
- V lesním porostu 606D - porostní skupina 13 – 125 stromů smrku o objemu nejméně 121 m³ kůrovcového dříví zcela kalamitními škůdci opuštěného,
- V lesním porostu 606G – porostní skupina 16 – 68 stromů smrku o objemu nejméně 78 m³ kůrovcového dříví zcela kalamitními škůdci opuštěného,

čímž umožnil dokončení vývoje nové generace kalamitních škůdců na napadených 469 stromech smrku, nejméně 421 m³ kůrovcového dříví, opuštění těchto napadených stromů brouky a jejich další rozšíření do okolních lesních porostů. Následně došlo a dojde k ohrožení dalších stromů kůrovci, ke kácení těchto napadených stromů, kdy vzniknou nové holiny, dojde k prořezávání lesních porostů, snížení jejich zakmenění, snížení jejich mechanické stability následkem jejich otevření působením bořivých větrů, a snížení jejich stability vůči škodlivým abiotickým činitelům jako jsou vítr, mokrý sníh, příp. námraza, teplotní a srážkové extrémy. Žalobce tak vlastním jednáním – nedostatečným a nevhodným konáním způsobil ohrožení životního prostředí v lesích vytvořením podmínek pro působení škodlivých biotických a abiotických činitelů na les – rozšířením kalamitních škůdců (kůrovců) a otevřením a prořezáním porostních stěn pro působení bořivých větrů, sněhu a námrazy, a tím spáchal přestupek podle § 4 odst. 1 písm. c) zákona o inspekci. Za tento přestupek byla žalobci uložena dle § 4 odst. 2 zákona o inspekci pokuta ve výši 500 000 Kč.

3. Žalobce s prvostupňovým správním rozhodnutím nesouhlasil, proto podal odvolání, o němž bylo rozhodnuto žalobou napadeným rozhodnutím. Žalovaný své rozhodnutí odůvodnil nejprve poukazem na § 2 zákona o inspekci, ze kterého vyplývá, že prvostupňový správní orgán dozírá na dodržování ustanovení právních předpisů a rozhodnutí týkajících se funkcí lesů jako složky životního prostředí, právníky a fyzickými osobami. V souladu s § 3 odst. 1 zákona o inspekci je rovněž povinen zjišťovat nedostatky a škody na funkcích lesa jako složce životního prostředí, jejich příčiny a osoby zodpovědné za jejich vznik nebo trvání. Dle § 32 odst. 1 písm. b) zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), ve znění rozhodném (dále jen „lesní zákon“), se vlastníkům lesa ukládá povinnost provádět opatření k předcházení a zabránění působení škodlivých činitelů na les, zejména pak preventivně bránit vývoji, šíření a přemnožení škodlivých organizmů. Mezi takovéto škodlivé činitele způsobující

poškození lesa náleží mimo jiné škodlivé organismy, kterými jsou podle § 2 písm. g) lesního zákona původci chorob lesních porostů a rostlinní nebo živočišní škůdci lesních porostů. Živočišní škůdci lýkožrout smrkový a lýkožrout lesklý (dále též „kůrovci“) patří podle vyhlášky Ministerstva zemědělství č. 101/1996 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o opatřeních k ochraně lesa a vzor služebního odznaku a vzor průkazu lesní strážce, ve znění vyhlášky č. 76/2018 Sb., účinné od 11. 5. 2018 (dále též „Vyhláška“), mezi kalamitní hmyzí škůdce. Postup při ochraně lesa před hmyzími škůdci stanoví § 4 odst. 1 Vyhlášky, dle níž je základem ochrany lesa aktivní vyhledávání stromů aktuálně lýkožroutem napadených a dosud jím neopuštěných, jejich včasná a účinná asanace. Za včasnou a účinnou asanaci je považován úkon, kterým se zamezí, aby lýkožrout v kůrovcovém dříví dokončil svůj vývoj nebo toto dříví opustil a napadl další stromy. Podle Vyhlášky se za včasnou a účinnou asanaci nepovažuje pouhý odvoz kůrovcového dříví. Kůrovcovým dřívím se rozumí stromy, vyrobené dříví, odpad a zbytky dřeva po těžbě, které jsou napadeny lýkožrouty a umožňují jim dokončit vývoj až do stádia brouka. Za kůrovcové stromy jsou považovány dosud živé, lýkožrouty aktuálně napadené stromy a kůrovcovými soušemi jsou myšleny suché stromy lýkožroutem již zcela opuštěné.

4. Žalovaný zdůraznil, že skutkový stav v řešených porostních skupinách již nelze zpětně ověřit, jedinými důkazy jsou proto jen kontrolní zjištění pořizovaná ČIŽP při kontrole, která předcházela zahájení řízení ve věci. Výsledky kontrolních zjištění jsou obsaženy v Protokolu o kontrole ze dne 22. 10. 2018 a v dodatku k protokolu o kontrole ze dne 8. 11. 2018. Z těchto protokolů vyplývá, že ČIŽP provedla na základě podnětu Městského úřadu Český Krumlov, týkajícího se zjištěné nezpracované nahodilé těžby na dotčeném lesním pozemku kontrolu dle § 2, § 3 odst. 1 zákona o inspekci. ČIŽP provedla venkovní kontroly, a to ve dnech 14. 10. 2018 a 8. 11. 2018. Při venkovní kontrole dne 4. 10. 2018 bylo zjištěno, že stav stojících kůrovcových souší či kůrovcových stromů, jejichž kmeny byly kůrovci opuštěny z cca 50 % (dále též „stromy“), které byly nalezeny v 5 konkrétních porostních skupinách, je takový, že z nich již jehličí i kůra zcela opadala a v opadané kůře byly nalezeny požerky s výletovými otvory svědčícími o tom, že brouci již ukončili svůj vývoj a stromy opustili. U kůrovci částečně opuštěných stromů v porostní skupině 606 E 12/2v byla v patách kmenů zjištěna přítomnost hnědých drtinek ze závrtů v koruně stromů, teprve opadávající zelené či rezavějící jehličí a odlupující se kůra z podkoruny stromů i z oddenkové části. V již oloupané kůře ležící na zemi, či v kůře odloupené ze spodní části kmene, byly nalezeny požerky kůrovců s výletovými otvory svědčícími o tom, že brouci i v tomto případě ukončili svůj vývoj a stromy opustili. S ohledem na přítomnost drtinek na kořenových náběžích ČIŽP uvážila, že vývoj kůrovců v korunové části stromů nebyl dosud ukončen, a proto byla přesvědčena, že kůrovci opuštěným je zhruba polovina kmene u těchto stromů. Co se týče množství řešených stromů v porostní skupině 606D 13, bylo zjištěno 125 stojících kůrovcových souší (nejméně 121 m³). ČIŽP k tomu uvedla, že z předložených zadávacích listů revírníka bylo patrné, že stromy byly ze strany žalobce zjištěny a zadány ke zpracování dne 24. 9. 2018 s požadovaným termínem zpracování a asanace dřevní hmoty do 9. 10. 2018. Zpracovatelem měla být společnost Sušická lesní a obchodní s. r. o. (dále též „smluvní partner“). ČIŽP v protokolu zaznamenala, že smluvní partner se zpracováním kůrovcové hmoty sice započal, ale nedokončil je z důvodu nezbytnosti použití lanovkového systému, jenž nebyl k dispozici. Množství zjištěných kůrovcových souší bylo ověřeno i při další venkovní kontrole dne 8. 11. 2018, kdy bylo konstatováno, že stav zjištěný předchozí kontrolou zůstal nezměněn. V porostní skupině 606E12/2b ČIŽP našla 40 stojících kůrovcových souší a další 88 stromů, u nichž nebyl v horních částech kmenů dosud vývoj kůrovců ukončen (celkem nejméně 171 m³). S ohledem na prokazatelně ukončený vývoj a výlet kůrovců z dolních polovin kmenů u 88 stromů ČIŽP konstatovala, že i zde došlo k závadnému jednání ve smyslu lesního zákona.

5. Ze zadávacího listu vyplynulo, že kůrovcové stromy byly zjištěny a zadány smluvnímu partnerovi ke zpracování a asanaci nejprve dne 20. 8. 2018 s termínem provedení do 4. 9. 2018; k opakovanému zadání zpracování a asanace došlo zadávacím listem dne 24. 9. 2018 s termínem provedení do 9. 10. 2018. Přesto při venkovní kontrole ČIŽP dne 8. 11. 2018 bylo zjištěno, že stav zjištěný předchozí kontrolou zůstal nezměněn. V porostní skupině 606F 5 bylo zjištěno dne 4. 10. 2018 na 117 stojících kůrovcových souš (nejméně 37 m³) a v porostní skupině 606G8 na 31 stojících kůrovcových souš (nejméně 16 m³). Tyto stromy byly rovněž revírníkem zjištěny a zadány ke zpracování a asanaci, a to zadávacím listem ze dne 20. 8. 2018 s termínem provedení do 4. 9. 2018. Tato množství byla ze strany ČIŽP ověřována při venkovní kontrole dne 8. 11. 2018, kdy bylo konstatováno, že kůrovcové souše v porostní skupině 606G8 již byly vytěženy a došlo rovněž i k upřesnění jejich objemu z původních 16 m³ na 14 m³. U množství řešených stromů v porostní skupině 606F5 zůstal stav zjištěný předchozí kontrolou nezměněn. V porostní skupině 606G16 při venkovní kontrole bylo nalezeno 70 stojících kůrovcových souš (nejméně 81 m³). Kůrovci napadené stromy byly zjištěny a zadány ke zpracování dne 23. 7. 2018 s termínem zpracování a asanace do 30. 9. 2018. Při ověřování stavu v této porostní skupině při druhé venkovní kontrole dne 8. 11. 2018, ČIŽP zjistila o 2 stromy méně, tj. 68 stojících kůrovcových souš – označených čísly 1-68. Žalovaný upřesnil, že v daném případě se o kůrovcové stromy nejednalo, neboť předmětem zadávacího listu ze dne 23. 7. 2018 byla akce zaměřená na zpracování sterilních souš (v porostních skupinách 606G16 a 603C17). Žalovaný rovněž zdůraznil, že objem zjištěného množství řešených stromů v jednotlivých porostních skupinách bylo ze strany ČIŽP stanoveno pouze přibližně, jelikož při výpočtu bylo využito střední veličiny – objem středního kmene smrku, uvedené pro jednotlivé porostní skupiny v hospodářské knize obsažené v LHP. Žalovaný poukázal rovněž na to, že obě venkovní kontroly proběhly za přítomnosti dvou zástupců žalobce, kteří v jejich průběhu nevznesli proti postupu prvostupňového správního orgánu při zjišťování stavu a množství stromů žádné námítky. Rovněž tak byli tito zástupci žalobce přítomni vyhotovení a projednání Protokolu o kontrole ze dne 22. 10. 2018 a ve svém vyjádření k jeho závěru nic nenamítali. Žalovaný proto shodně s prvostupňovým správním orgánem měl za to, že pokud k postupu ČIŽP zástupci žalobce ničeho nenamítali, pak ověřené a upřesněné množství stromů při venkovní kontrole dne 8. 11. 2018 muselo odpovídat skutečnému stavu v jednotlivých porostních skupinách.
6. K námitce žalobce, že množství řešených stromů ani ukončení vývoje kůrovců v těchto stromech nebyly ve správním spise nikterak doložené, žalovaný poukázal na fotodokumentaci pořízenou v rámci kontrol ze strany ČIŽP. Žalovaný připustil, že fotografické snímky mají nízkou vypovídací hodnotu, neboť pouze zevrubně dokumentují stav v jednotlivých porostních skupinách. Nicméně nelze reálně fotograficky zdokumentovat a zaznamenat stav každého z celkem 469 řešených stromů. Žalovaný proto zdůraznil, že považuje za zcela dostačující skutkový stav ten, jež byl zaznamenán ČIŽP v Protokolu o kontrole a v dodatku k tomuto protokolu. Pokud žalobce v odvolání argumentoval abnormálně teplým počasím, jímž došlo k urychlení vývoje lýkožrouta smrkového a nedošlo tak k barevným změnám jehličí či opadávání kůry ze stromů před vyrojením dospělců, žalovaný uvedl, že uvedené nelze vztáhnout na daný případ, jelikož ČIŽP u posuzovaných stromů zjistila buď již zcela opadanou či odlupující se kůru a zcela opadané či opadávající zelené anebo rezavějící jehličí.
7. Žalovaný se zcela ztotožnil s postupem ČIŽP v rámci kontrolní činnosti, jelikož postupovala v souladu s § 12, § 14 odst. 1 zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole ve znění rozhodném (dále jen „kontrolní řád“), když vyhověla žalobcovu požadavku a provedla i další venkovní kontrolu. Taktéž se žalovaný ztotožnil s právním posouzením věci prvostupňovým správním orgánem dle § 11 odst. 1, 2 a § 32 odst. 1, 2, 6 lesního zákona, z nichž vyplývá odpovědnost žalobce za vznik závadného stavu v posuzovaných porostních skupinách. Žalovaný souhlasil s názorem ČIŽP, že

žalobce nepostupoval v souladu s citovanými zákonnými ustanoveními, když v srpnu až září roku 2018 neprovedl včas náležitou asanaci 469 kůrovci napadených stromů; dalšímu šíření kůrovců z řešené lokality nasvědčuje zjištění ČIŽP při druhé venkovní kontrole, kdy v porostních skupinách 606E12 a 606G07a bylo nalezeno další kůrovcové dříví o objemu nejméně 165 m³. Právě vytvořením podmínek pro působení uvedených škodlivých abiotických a biotických činitelů způsobil žalobce ohrožení životního prostředí v lesích. Co se týče porostních skupin 606E12/2b, 606D13 a 606G16, tyto se nacházejí v prudkém svahu na pravém břehu řeky Vltavy, místy v kamenitém terénu, a jsou obtížně přístupné. Porostní skupiny 606F5 a 606G8 se naopak nacházejí v mírném svahu a jsou dobře přístupné pro těžbu i přibližování dřevní hmoty. Řešené porostní skupiny jsou rovněž součástí evropsky významné lokality Blanský les a částečně zasahují i do přírodní památky Vltava u Blanského lesa. Porostní skupiny 606G16, 606G8 a 606D13 jsou taktéž zařazeny do kategorie lesa zvláštního určení se zvýšenou funkcí půdoochrany. Přitom z plánů péče o tato chráněná území nevyplývají pro hospodaření v lese žádná omezení, lze tudíž přistoupit ke standartním lesnickým metodám. Správní orgány vzaly v potaz i skutečnost vyplývající z předložené lesní hospodářské evidence žalobce, že k nárůstu výskytu kůrovcového dříví došlo ve druhé půlce roku 2017 a tento trend pokračoval i v první polovině roku 2018. Přestože žalobce v roce 2018 realizoval ochranná opatření, nedošlo k zabránění v šíření kůrovců v dané lokalitě. Žalovaný shodně s ČIŽP měl za to, že žalobce na tento zvýšený výskyt kůrovcového dříví měl reagovat s předstihem zajištěním dostatečných zpracovatelských a odbytových kapacit; teprve v případě, že nebyl předpoklad včasného zpracování a odvozu splněn, měla být realizována asanace na místě (mechanická či chemická). K tomu však nedošlo, jelikož žalobce se soustředil na to, aby jeho smluvní partner situaci vyřešil toliko asanací odvozem. Správní orgány však upozornily, že žalobce jiné způsoby asanace nepožadoval, tudíž je ani smluvní partner nerealizoval. Byť žalobce mohl a měl zjistit, že ze stromů dochází k výletu a šíření kůrovců do okolí, nečinil vše, co mohl a měl, aby tomuto stavu zamezil. Žalobce totiž ponechal zcela na vůli smluvního partnera, kdy kůrovcem napadené stromy zpracuje a asanuje. Žalovaný doplnil, že důsledné provádění ochrany lesních porostů, nacházejících se převážně v exponovaných svazích kaňonu Vltavy, před škodlivými činiteli – kůrovci, bylo zde na místě zejména z důvodu zajištění trvalého plnění jejich protierozní funkce.

8. Žalovaný nesouhlasil s obranou žalobce postavenou na jeho tvrzení, že důvody neprovedení včasného zpracování a asanace kůrovcových stromů v dané věci leží výlučně na straně smluvního partnera, jenž byl v prodlení s plněním smluvního závazku vůči žalobci. Žalovaný naopak zdůraznil, že žalobce jakožto státní podnik založený Ministerstvem zemědělství obhospodařuje více než 83 % rozlohy všech státních lesů. Odpovědnost za plnění povinností stanovených lesním zákonem a tedy i odpovědnost za vzniklý stav primárně leží na žalobci. Skutečnost, že žalobce uzavřel smlouvu o provádění komplexních lesních činností se smluvním partnerem, na shora uvedené odpovědnosti žalobce ničeho nemění. Žalovaný nesporeoval, že kůrovcové stromy byly řádně ze strany žalobce vyhledány, vyznačeny a zadány ke zpracování a asanaci smluvnímu partnerovi. S odkazem na zjištění obsažená v Protokolech o kontrole a v dodatkovém protokolu o kontrole uvedl, že k vytěžení kůrovcového dříví, jež bylo zadáno smluvnímu partnerovi, došlo jen částečně a zbylé stromy se na předmětných pozemních nacházely neustále. Žalovaný neměl pochyb o tom, že neprovedením včasného zpracování a asanace kůrovcových stromů došlo k porušení smluvního závazku, jehož řádné plnění žalobce legitimně očekával. S odkazem na rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 14. 1. 1997, č. j. 7 A 185/1994-23, zopakoval, že odpovědnost za plnění zákonem stanovených povinností nelze bez dalšího přenést uzavřením smlouvy na jinou osobu. Žalovaný upozornil, že se s obsahem smlouvy uzavřené mezi žalobcem a smluvním partnerem seznámil, když tato je dostupná na internetovém odkazu smlouvy.gov.cz, přičemž zjistil, že smlouvou byla domluvená toliko těžební činnost v souladu s projekty či zadávacími listy; nikoli však plnění povinností, jež vlastníku lesa ukládá § 32 lesního zákona.

Shodu s prvopisem provedla: S. K.

Proto žalovaný zdůraznil, že záleží na žalobci, jak bude obhospodařovat svěřený majetek s péčí řádného hospodáře. Základem lesnické strategie je trvale udržitelné hospodaření v lesích, kdy vlastník lesa je dle § 11 odst. 2 lesního zákona povinen i v případě extrémní události, jakou byla i kůrovcová kalamita, usilovat o rovnoměrné a trvalé plnění funkcí lesa a tyto nepoškožovat hospodařením.

9. Odvolací námitku žalobce, že závěr prvostupňového správního orgánu, že žalobce měl na smluvním partnerovi vyžadovat i jiné způsoby asanace, postrádá zákonnou oporu, posoudil žalovaný jako věcně neopodstatněnou. Upozornil na závěr ČIŽP, že nebyly využity všechny možnosti asanace používané v lesnické praxi, když nebyla využita mechanická asanace a jak vyplynulo ze shromážděných podkladů, chemická asanace byla provedena jen u 3 955 m³ lapáků a kůrovcového dříví z celkového množství 43 433 m³ zpracovaného kůrovcového dříví v období měsíců leden až září roku 2018. Zbylé množství kůrovcového dříví bylo asanováno jen odvozem. Žalovaný proto považoval závěr prvostupňového správního orgánu, že žalobce nevěnoval asanaci kůrovcového dříví náležitou pozornost, jelikož Vyhláška pouhý odvoz tohoto dříví za včasnou a účinnou asanaci nepovažuje, za správný. V této souvislosti odkázal jednak na § 32 odst. 1 lesního zákona, na Vyhlášku a taktéž na smlouvu č. Z3 obrana a ochrana proti kůrovcům (příloha část IV. smlouvy), z nichž vyplývá, že mezi technologické postupy při zpracování a asanaci kůrovcového dříví patří 4 způsoby asanace, a to odkornění, chemická asanace, odvoz k asanaci a zabalení insekticidních sítí. Žalovaný byl přesvědčen, že žalobci vzhledem k jeho znalosti terénních podmínek v lokalitě i stavu vývoje kůrovce muselo být zřejmé, že asanace provedená formou odvozu nebude pro zdárné a rychlé vyřešení stavu věci postačovat, a proto měl po smluvním partnerovi vyžadovat progresivnější způsob asanace (např. zakrývání skládek insekticidními sítěmi, individuální odkornění přímo v porostu). Rovněž tak žalovaný zdůraznil, že v případě, kdy žalobce zjistil, že jeho smluvní partner je v prodlení s plněním závazku, byl povinen vynaložit maximální úsilí k minimalizaci hrozících škod na svěřeném majetku i na životním prostředí v lesích; přesto neučinil vše, co bylo v jeho silách, aby dostal svým povinností. Upozornil, že žalobce nedoložil, jaké konkrétní činnosti prováděl, aby šíření kůrovců ze stromů zabránil. Zopakoval, že jediným opatřením učiněným ze strany žalobce bylo uložení smluvní pokuty smluvnímu partnerovi za neplnění sjednaného závazku.
10. K žalobcem odkazovaným koncepčním materiálům a způsobu hospodaření založeného na provádění poptávání služeb v těžební a pěstební činnosti u smluvních dodavatelů žalovaný zdůraznil, že žalobce se nemůže uvedenými poukazy zbavit své odpovědnosti za vzniklý protiprávní stav. Jako zavádějící označil žalovaný žalobcovu námitku, že mu bylo ze strany ČIŽP vytčeno omezené využívání chemické asanace. Žalovaný vysvětlil, že ČIŽP takto učinila toliko jako příklad jednoho z možných způsobů asanace kůrovcového dříví. Současně žalovaný upozornil, že ČIŽP neopomněla uvést, že v předmětné lokalitě nebyla pro hospodaření v lese stanovena žádná omezení, tudíž nebyl-li splněn předpoklad včasného zpracování a odvozu kůrovcového dříví, mělo být přistoupeno k asanaci na místě mechanickým odkorněním, případně chemickou asanací dřevní hmoty.
11. Žalovaný odmítl i odvolací námitku žalobce spočívající v jeho tvrzení, že ČIŽP dospěla k nesprávnému závěru, že vytěžené kůrovcové dříví bylo asanováno pouze odvozem, což Vyhláška již neumožňuje. Žalovaná naopak poukázala na pojem „odvoz k asanaci“ dle přílohy smlouvy č. Z3, jímž je míněn odvoz kůrovcového dříví v kterémkoli stádiu vývoje kůrovce k odběrateli nebo do provozovny smluvního partnera včetně jeho účinné asanace. O dokončení asanace odvozem by měl být žalobce, resp. revírník žalobce, ze strany smluvního partnera informován. Podstatným tudíž je, že žalobce měl splnění těchto povinností smluvního partnera kontrolovat. Žalovaný zdůraznil, že ze správního spisu nevyplývá, zdali žalobcův smluvní partner požadavek na parametry provozoven naplnil, zdali žalobce tyto skutečnosti

kontroloval, ani to, zdali smluvní partner žalobci poskytl zpětnou informaci o dokončení asanace odvozem. S ohledem na uvedený nedostatek informací pak žalovaný konstatoval, že nemůže řádně posoudit, jestli se žalobcem prováděný odvoz k asanaci odlišuje od pouhého odvozu dříví z lesa ve smyslu Vyhlášky, tzn., zdali toto kůrovcové dříví již skutečně nebezpečí pro další šíření kůrovce nepředstavuje. Žalovaný se rovněž vypořádal s odvolací výtkou žalobce, že doc. Ing. Petr Zahradník, CSc. a Ing. Marie Zahradníková v dokumentu „Metody asanace kůrovcového dříví a ochrana skládek“, příloha časopisu Lesnická práce č. 5/2018, považovali v současných podmínkách odvoz dříví z lesa na sklady s následným zpracováním za nejúčinnější formu asanace. Předně žalovaný označil tento dokument za zavádějící, dále k němu konstatoval, že oba autoři v citovaném článku vycházeli z předpokladu, že k sortimentaci – zpracování naprosté většiny dříví docházelo, oproti současnosti, až na skladech a v relativně krátké době, přičemž kmeny byly buďto přímo odkorněny anebo byla jejich kůra při krácení natolik silně narušena, že přežívající část kůrovců již nepředstavovala větší riziko pro případné okolní porosty (manipulační sklady navíc nebyly často v bezprostřední blízkosti lesů). K připomínce žalobce, že odvezené kůrovcové dříví již nepředstavuje nebezpečí pro působení škodlivých činitelů na les, žalovaný připustil, že odvozem tohoto dříví k odběrateli či do provozovny smluvního partnera může dojít k zabránění působení škodlivých činitelů na lesní majetek. Nicméně připomněl, že vytýkaným jednáním je obecně ohrožen les jako významná složka životního prostředí, nikoli jen lesní majetek obhospodařovaný lesní správou. Nad to uvedené odporuje Zásadám lesnické politiky, schválené usnesením Vlády ČR č. 854, kdy lesy ve vlastnictví státu mají být spravovány a obhospodařovány vzorovým způsobem.

12. Žalovaný se taktéž ztotožnil se závěry ČIŽP ohledně výše uložené sankce žalobci. K povaze a závažnosti přestupku spáchaného žalobcem shodně s ČIŽP upozornil, že protiprávním jednáním žalobce byl dotčen les jakožto složka životního prostředí, jehož ochrana je celospolečenským zájmem v souladu s Ústavou a Listinou základních práv a svobod. Rozsah porostů ohrožených vytýkaným jednáním žalobce zhodnotil žalovaný shodně s ČIŽP jako významný, zejména s ohledem na to, že v okolních lesních porostech má smrk naprosto převažující zastoupení. Shodně s ČIŽP žalovaný připomněl, že při posuzování způsobu spáchaní přestupku měl žalobce včas a dostatečně činit opatření, aby šíření kůrovců předcházel či mu v maximální míře zabránil. Vzhledem k tomu, že žalobce disponuje v rámci výkonu hospodaření odborným lesnickým personálem, věděl, že svým jednáním může porušit či ohrozit zájem chráněný zákonem, přesto při řešení zjištěné situace nezajistil dostatečné zpracovatelské kapacity a nevyužil veškeré možnosti asanace kůrovcového dříví a v roce 2018 umožnil na spravovaném území provádění úmyslných těžeb jak v listnatých, tak i jehličnatých porostech. Následky spáchaného přestupku tedy spočívají ve významném ohrožení plnění všech funkcí lesa, v ohrožení životního prostředí a v oslabení ekologicko-stabilizační funkce daného lesního ekosystému. Byť vzniklé následky lze napravit, obnova lesních porostů již bude značně náročná a dlouhotrvající.
13. Jakožto polehčující skutečnosti byly žalovaným ve prospěch žalobce hodnoceny klimatické podmínky a omezené možnosti získání zpracovatelských kapacit v dané oblasti. Zohledněna byla i řádně provedená kontrolní a obranná opatření proti šíření kůrovců ze strany žalobce a vyznačení, evidování a zadání napadených stromů k těžbě. Rovněž tak byly jako polehčující okolnosti posouzeny skutečnosti, že žalobce vytvořil podmínky pro výkon kontroly, s kontrolujícím orgánem spolupracoval a napomáhal při objasňování přestupku. Naopak jako přitěžující okolnost bylo hodnoceno, že již v minulosti bylo s žalobcem vedeno přestupkové řízení v obdobné věci, jež rovněž skončilo uložením pokuty ve výši přesahující 3 miliony Kč. Rovněž tak oba správní orgány uvážily, že na žalobce jakožto na státní podnik lze nahlížet jako na profesionála v oboru a klást tak na něj i nejvyšší právní nároky.

Shodu s prvopisem provedla: S. K.

14. S ohledem na uvedené pak byla pokuta žalobci stanovena ve výši 10 % horní sazby. Žalovaný konstatoval, že pokuta byla vyměřena i vzhledem ke skutečnosti, že finanční postih musí být znatelný v majetkové sféře žalobce, jinak by postrádal smysl. Přičemž byly vzaty v potaz i výsledky hospodaření žalobce za rok 2017, z nichž vyplynulo, že uložená pokuta nebude mít pro žalobce likvidační charakter. K obraně žalobce, že ve věci učinil vše, co bylo možné po něm rozumně požadovat, avšak v roce 2017 se v lesích projevil vláhový deficit, došlo i ke zhoršení odbytových podmínek spojených s poklesem ceny dříví, a k problému se zpracováním živelné kalamity způsobené orkánem v říjnu 2017, žalovaný upozornil, že si žalobce musel být vědom všech těchto okolností, a to zejména s ohledem na vývoj stavu na svěřeném lesním majetku na severu Moravy, když změna klimatických podmínek a její vliv na zdravotní stav smrkových porostů a šíření kůrovce není záležitostí toliko roku 2018, nýbrž minimálně již několika uplynulých let.

II. Žaloba, vyjádření žalovaného

15. Žalobce v žalobě předně popsal genezi kůrovcové kalamity, která ve velkém rozsahu zasáhla území České republiky. V této souvislosti žalobce poukázal na skutečnost, že lýkožrout smrkový je sekundárním škůdcem napadajícím přednostně čerstvě odumřelé stromy či odumírající stromy. Průběh jeho rojení ovlivňují i klimatické skutečnosti jako jsou vysoké teploty či srážkové ukazatele. Žalobce popsal i projev postiženého stromu po napadení kůrovcem od změny barvy jehličí (žluto-zelené, rudo-rezavé stádium) až ke ztrátě jehličí, opadávání kůry; učinil charakteristiku závrtových i výletových otvorů lýkožrouta (v počáteční fázi náletu popsal symptom výskytu otvorů s drinkami, kdy iniciální napadení je směřováno do podkorunní části kmene stromu, poté se rozšiřuje podél celého kmene). Součástí žalobních tvrzení byla i tabulka vývoje těžeb kůrovcového dříví žalobcem od roku 2008 až do roku 2019. S poukazem na v tabulce uvedené množství vytěženého kůrovcového dříví v roce 2018, které bylo nejvyšší ze všech dotčených období, dovodil, že na takto velkou kůrovcovou kalamitu nemohl být nikdo dostatečně připraven. Za nastalé situace tak s ohledem na rychlost vývoje kůrovce a množství potenciálně ohrožených stromů není včasné vyhledávání všech napadených stromů časově reálné. V praxi se obvykle přistupuje k přednostní kontrole vytypovaných nejohroženějších lokalit, což dokládá přípisem ze dne 13. 8. 2018. Současně potvrdil, že spravuje cca 46 % všech lesů v České republice a jejich hospodaření zajišťuje prostřednictvím externích dodavatelů služeb. Při uzavírání smluv na dodávky zboží a služeb je žalobce povinen postupovat v souladu se zákonem č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek (dále jen „ZZVZ“).
16. Žalobce zásadně nesouhlasil s tím, že jeho jednáním mělo dojít k nastolení negativních důsledků popsaných ve výroku žalobou napadeného rozhodnutí, resp. prvostupňového správního rozhodnutí, když ohrožení životního prostředí bylo vyvoláno klimatickými a dalšími objektivními jevy (sucho, vysoké teploty, množství kůrovce a jím napadených stromů, nedostatek zpracovatelských kapacit atd.). V této souvislosti okázal na nález Ústavního soudu II. ÚS 728/02. Uvedl, že je zřejmé, že bude docházet i k dalšímu chřadnutí smrkových porostů i kdyby kůrovcem napadené stromy nalezené při venkovní kontrole dne 4. 10. 2018 byly již v době provádění kontroly asanovány. Zdůraznil, že následky popsané správními orgány tak nejsou v příčinné souvislosti s jednáním žalobce, když jednáním ani opomenutím žalobce nedošlo ke způsobení dalšího rozpadu smrkových porostů.
17. Žalobce připomněl, že již v námitkách uplatněných proti kontrolnímu zjištění ČIŽP v protokolech o kontrole, zpochybňoval správními orgány zjištěné skutečné množství stromů napadených kalamitními škůdci, u nichž byl vývoj dokončen, a napadené stromy zcela opustili. Uvedl, že součet stromů, které ČIŽP v rozhodnutí označuje jako zcela opuštěné, je 381 kusů (přibližně 303 m³); a v případě 88 stromů (přibližně 118 m³) konstatuje, že se jedná o stromy částečně opuštěné. Následně tyto stromy ČIŽP zahrnuje do celkového počtu 469 kusů

Shodu s prvopisem provedla: S. K.

napadených stromů smrku (421 m³ kůrovcového dříví), jako kdyby mezi nimi nebyl rozdíl. Žalobce byl však přesvědčen, že minimálně u zmíněných 88 kusů stromů se jednalo o poslední, třetí nálet kůrovce v roce 2018, při kterém nemohlo dojít k dokončení vývoje nové generace a následnému opuštění stromů; tyto stromy pak bylo možno asanovat do jara 2019. V této souvislosti sporoval fotodokumentaci, která byla pořízena ze strany ČIŽP v rámci kontrolního řízení. Žalobce tvrdil, že část stromů z fotodokumentace nejeví žádné vnější znaky napadení; dále u části stromů teprve k datu kontroly (v době mimo letovou aktivitu kůrovců, kdy již nedochází k napadání dalších stromů kůrovci) docházelo k projevům napadení – barevné změny v koruně; na fotografiích (20181004-090110, 20181004-092742) je zřejmé, že se zde z části vyskytují nedokončené požerky (z části parazitované), a to z části s úživným žírem, který brouci provádějí před zimování, avšak bez patrných výletových otvorů. Viditelné otvory na detailních snímcích kůry se nacházejí v trase matečných chodeb, tj. jedná se o otvory, které slouží samicím k vyhazování drtinek z požerku při hlodání matečné chodby a nikoli o otvory výletové. Žalobce byl přesvědčen, že žalovaný se se shora uvedenou argumentací v žalobou napadeném rozhodnutí dostatečně nevypořádal, když toliko odkázal na dokončený vývoj a výlet kůrovce z dolních polovin kmenů u 88 stromů. Argumentaci žalovaného, že ČIŽP tak jako odborný lesnický personál žalobce disponuje dostatečnými teoretickými i praktickými znalostmi, aby mohla vizuálně s jistotou určit, zdali jde o kůrovcovou souš či dosud aktivní kůrovcový strom, označil žalobce za tvrzení bez opory ve správním spise.

18. Žalobce zopakoval, že zásadně nesouhlasí se závěrem správních orgánů, že z jeho strany nebyla učiněna veškerá opatření, aby vzniku protiprávního jednání zabránil. Na podporu svého tvrzení poukázal na odůvodnění obou správních rozhodnutí, v nichž bylo správními orgány, co se týče lesního porostu 606D/13, 606E/b, 606F/5, 606G-8 a 606G/16 jednoznačně uvedeno, že žalobce veškeré dříví napadené kalamitními škůdci včas vyhledal, vyznačil a zadal ke zpracování na základě smlouvy uzavřené s dodavatelem těžebních prací. Tyto práce však nebyly včas a řádně provedeny, jelikož smluvní partner neměl k dispozici lanovkový systém. Žalobce zdůraznil, že v České republice je nedostatek lanovkových systémů, přičemž žalobce měl i se smluvním partnerem nasazeny maximální kapacity k těžbě dříví i v dopravě. Ani jeden z nich však neměl objektivně možnost zajistit potřebné, ale nedostatkové technické zařízení a kvalifikovaný personál v čase, během kterého mohl kůrovec v části řešených stromů dokončit vývoj. Připomněl, že za nedodržený termín zpracování a asanace napadeného dřeva byla smluvnímu partnerovi udělena smluvní pokuta. Navíc žalobce ve správním řízení doložil, že v dané lokalitě prováděl v průběhu jara 2018 kontrolní i ochranná opatření, včetně provedení asanační těžby, což správní orgány nespороvaly a zohlednily jako polehčující okolnost. Podotknul, že 321 kusů stromů, resp. 370 m³ dřeva, se nacházelo v prudkém svahu, kde bylo zapotřebí použít lanovkových systémů. Jedná se tak o 68 % stromů označených správními orgány jako pozdě zpracovaných. Opět připomněl, že jakožto veřejný zadavatel je nucen v případě uzavírání smluv postupovat dle zákona o veřejných zakázkách, což rovněž vyžaduje určitý časový prostor, který je nutno věnovat řádnému výběru smluvního partnera. Nesouhlasil s tvrzením žalovaného, že nedoložil, jaká opatření v případě šetřených stromů prováděl a zda požadoval přesun kapacit z jiných regionů. Žalobce zdůraznil, že kůrovcové stromy zadal smluvnímu partnerovi ke zpracování a volné kapacity na trhu ověřoval průběžně, avšak s ohledem na maximální využitost všech dostupných kapacit mu nemohlo být včas vyhověno. Kůrovcem napadené dříví lze asanovat poté, co jsou stromy pokáceny. Chemická asanace, mechanické odkornění či obalení insekticidní sítí nepřichází u stojících, masivně napadených stromů v úvahu. Při tak rozsáhlém náletu kůrovce, který tu byl v době rozhodné zaznamenán, se kladení lapáků či lapačů míjí účinkem. Navíc v tak nepřístupném terénu by kladení těchto lapáků bez speciální techniky bylo těžko proveditelné. Uvedená opatření, která žalobce měl dle žalovaného provést tak nebyla posuzována z objektivního hlediska. V této souvislosti žalobce popsal zcela jinou situaci, kterou

Shodu s prvopisem provedla: S. K.

i správní orgány respektovaly, a to situaci v národním parku České Švýcarsko, neboť zde kůrovcem napadené dříví nebylo asanováno vůbec.

19. Žalobce byl přesvědčen, že v dané věci byl dán liberační důvod na straně žalobce dle § 21 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění rozhodném (dále jen „zákon o přestupcích“). Žalobce vysvětlil, že liberační důvody mohou mít svou podstatu právě v přírodních katastrofách, za které pak nelze vinit osobu odpovědnou dle zákona, v případě, kdy tato vynaložila řádnou péči. Uvedl, že počet stromů napadených kůrovcem dle kontroly ČIŽP dne 4. 10. 2018 činil 469 kusů smrkových stromů (cca 421 m³ kůrovcového dříví). Na dané lesní lokalitě pak žalobce zpracoval v rozhodné době celkem 52 865 m³ kůrovcového dříví. Nalezené množství dříví ze strany ČIŽP tak činí necelých 0,8 % celkově zpracovaného kůrovcového dříví. Žalobce proto dovodil, že činil veškerá objektivně možná technická i jiná opatření a intenzivně pracoval na tom i se svými smluvními partery, aby zabránil dalšímu rozvoji kůrovce. Tyto skutečnosti však správní orgány ve svých rozhodnutích nikterak nehodnotily. Naopak žalobci přičítaly plnou odpovědnost za spáchání přestupku dle § 4 odst. 1 písm. c) zákona o inspekci, tudíž měl správní rozhodnutí za nezákonná. Poukázal na to, že jediným skutečně účinným opatřením k zastavení kůrovce by bylo zajištění chladného a na srážky velmi vydatného počasí v průběhu jara a léta. Rovněž tak jako preventivní opatření by přicházelo v úvahu vykáčení zbylých smrkových porostů v postižených lokalitách; takovýto postup by však byl v přímém rozporu s povinností zákona o lesích. V této souvislosti odkázal na veřejnou vyhlášku Ministerstva zemědělství ze dne 3. 4. 2019 – opatření obecné povahy, č. j. 18917/2019-MZE-16212, jímž bylo rozhodnuto o opatřeních odchylných od § 31 odst. 6, § 32 odst. 1 a § 33 odst. 1 až 3 lesního zákona tak, že se v lesích s výjimkou území národních parků a ochranných pásem stanoví, že na kůrovcové souše se až do 31. 12. 2022 nevztahuje povinnost vlastníka lesa přednostně zpracovat těžbu nahodilou; a že vlastník lesa není povinen používat jako obranná opatření lapace a klást lapáky atd. Toto opatření bylo přijato s ohledem na nepříznivé klimatické podmínky, jež se projevilo přemnožením hmyzích škůdců lesních porostů a vyústilo do mimořádně závažného kalamitního stavu. Žalobce byl proto přesvědčen, že žalovaný v době vydání žalobou napadeného rozhodnutí věděl, nebo musel vědět, že lesní porosty v celé České republice jsou v důsledku nepříznivých klimatických podmínek napadeny kůrovcem, v některých oblastech tak masivně, že nemá již význam provádět obranná opatření. Žalovaný však tyto podstatné skutečnosti bagatelizoval a naopak přičítal žalobci plnou odpovědnost za skutek, byť tento učinil vše, co po něm bylo možné požadovat, aby tomuto zabránil.
20. Žalobce nesouhlasil s odůvodněním správních rozhodnutí, v nichž bylo uvedeno, že neměl využít veškeré možnosti asanace kůrovcového dříví, že od smluvních partnerů požadoval a umožnil jim provádět nepovolený způsob asanace odvozem, čímž ohrožoval cizí majetky a mohl zavinit šíření v dosud nepostižených lokalitách. Vysvětlil, že se nejednalo o „pouhý odvoz kůrovcového dříví“, pokud bylo asanováno odvozem, muselo být odvezeno k odběrateli nebo do provozovny smluvního partnera za účelem dalšího zpracování, tzn. mimo les. Takto odvezené dříví pak nepředstavovalo nebezpečí působení škodlivých činitelů na okolní les. Zásadně pak nesouhlasil s argumentací žalovaného (str. 10 žalobou napadeného rozhodnutí), kde bylo uvedeno, že žalobci mělo být z okolností případu zřejmé, že asanace formou odvozu k asanaci nebude pro zdárné a rychlé vyřešení stavu věci postačovat, žalobce tedy měl vyžadovat progresivnější způsob asanace (např. zakrývání skládek insekticidními sítěmi, případně individuální odkornění přímo v porostu). Rovněž tak nesouhlasil s argumentací na str. 11 žalobou napadeného rozhodnutí, kde žalovaný uvedl, že nemůže kvalifikovaně posoudit žalobcem provedený odvoz dříví k asanaci ve smyslu Vyhlášky, tzn., zdali toto dříví již skutečně nebezpečí pro další šíření kůrovce nepředstavuje. Žalobce byl přesvědčen, že správní orgány při kontrole nenašly nic, co by nasvědčovalo shora citovaným závěrům žalovaného, které tak nemají

oporu ve správním spise. Uvedl, že chemicky bylo asanováno 3 955 m³ lapáků a kůrovcového dříví, pokud se chemická asanace jevila jako nejvhodnější. Zbylé množství 42 313 m³ bylo asanováno odvozem k asanaci při zpracování dříví, kdy se ze strany žalobce jednalo o nejrychlejší a časově i pracovně nejméně náročný způsob asanace. Žalobce dále nesouhlasil s tím, že správní orgány posoudily větší objem žalobcem zpracovaného kůrovcového dříví k jeho tíži a naopak po něm požadovaly jiné typy asanace. Podotkl, že co se týče chemické asanace tato je doporučována použít před výletem kůrovce, když poté se rychlost účinku insekticidu zpomaluje. Vylétávající brouk se kontaminuje při prokousávání výletového otvoru, pokud však použije starší výletový otvor jiného dospělce, nedojde již k jeho kontaminaci a přežívá. Provádění mechanické asanace pomocí adaptéru na motorovou pilu, lze sice účinně použít na všechna vývojová stadia kůrovce, tato metoda je však poměrně pracná a časově náročná a klade vyšší nároky na kvalifikaci. Zároveň žalobce poukázal na rozpornost odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí, když žalovaný buď konstatoval, že způsob asanace se věci přímo netýká, na druhou stranu v závěru svého rozhodnutí uvedl, že neshledal důvody ke snížení uložené sankce, přestože nevyužití všech možností asanace kůrovcového dříví bylo ČIŽP zohledněno při posuzování způsobu spáchání přestupku a na výši uložené pokuty tedy mělo vliv.

21. Žalobce namítal nepřiměřenou výši uložené pokuty. Žalobce připomněl, že závažnost přestupku byla správními orgány odvozena od množství včas a dostatečně neasanovaných kůrovcových stromů, na nichž kůrovci dokončili zcela nebo zčásti svůj vývoj, tj. 421 m³ kůrovcového dříví. Toto množství však činí necelých 0,8 % veškerého zpracovaného dříví. V této souvislosti poukázal žalobce na to, že zpracování kůrovcového dříví je oproti zpracování úmyslných těžeb časově náročnější, jelikož se netěží ucelené plochy lesního porostu, nýbrž nahodile rozmístěné části a v různém časovém období. Poměr množství neasanovaného dříví ve vztahu k dříví řádně a včas asanovanému pak neodpovídá poměru uložené pokuty ve vztahu k maximální horní hranici, jež je za tento přestupek možné uložit. V této souvislosti rovněž poukázal žalobce na komplikovanost terénu, v jakém se stromy nacházely; na druhé straně vyzdvihl včasné nalezení a rozpoznání napadených stromů z jeho strany. Zásadně nesouhlasil s tím, že skutečnosti týkající se klimatických podmínek a rozsahu kalamity atp. nebyly ze strany správních orgánů v dané věci posouzeny jako liberační důvody, nýbrž byly zohledněny toliko jako polehčující okolnosti při stanovení výše sankce. Poté žalobce stručně zopakoval veškeré polehčující i přitěžující okolnosti, které byly ze strany správních orgánů v rámci stanovení výše sankce posuzovány, a uvedl, že si je vědom svých povinností a činí vše proto, aby jím dostal. Nicméně stávající kůrovcová kalamita je mimo jeho vůli a kontrolu. Shrnul, že je přesvědčen, že správní orgány při úvaze o výši pokuty nezohlednily veškeré jím zmiňované skutečnosti, zejména ty označené jako polehčující. Navíc ve spojení s pokutou, která mu byla udělena v případě rozhodnutí Oblastního inspektorátu Ostrava České inspekce životního prostředí za neprovedení včasné těžby a asanace v oblasti Severní Moravy, která je kůrovcem postižena nejvíce. Žalobce vyjádřil své přesvědčení, že správní orgány neposuzovaly ani tak závažnost spáchaného přestupku, způsob provedení a polehčující či přitěžující okolnosti, nýbrž faktický stav, ve kterém se lesy a zejména smrkové porosty nachází v současné době. Zopakoval, že tato situace mu nemůže být kladena za vinu a nelze jej za toto trestat. Uvedl, že z důvodu poklesu cen smrkového dříví nepokryje výtěžek z prodeje kůrovcem napadeného dříví v některých případech ani náklady na jeho zpracování a odvoz, navíc bude nutné vynaložit další náklady na pěstební činnost. Žalobce se tedy již od roku 2018 potýká s finančními problémy. Závěrem upozornil na neblahé důsledky žalobou napadeného rozhodnutí pro jeho smluvního partnera, neboť pokud bude žalobce nucen zaplatit pokutu stanovenou žalobou napadeným rozhodnutím, bude nucen tuto následně vymáhat po svém smluvním partnerovi. Oba tyto subjekty nakonec ponесou nepříznivé následky situace, kterou ani jeden z nich nezavinil.

22. Žalobce navrhl soudu, aby žalobou napadené rozhodnutí, jakož i prvostupňové správní rozhodnutí zrušil a věc vrátil zpět žalovanému k dalšímu řízení.
23. Žalovaný ve svém vyjádření k žalobě ze dne 28. 11. 2019 odmítl veškeré žalobou uplatněné námitky a odkázal na odůvodnění svého rozhodnutí. Uvedl, že nesouhlasí s názorem žalobce, že oproti jiným vlastníkům lesů v České republice zareagoval na počínající kůrovcovou kalamitu řádně a včas. Naopak je mu z úřední činnosti známo, že se žalobce s neplněním povinností, proto nesouhlasil s obranou žalobce, který poukazoval na skutečnost, že kůrovcová kalamita byla vyvolána nepříznivými klimatickými a dalšími objektivními jevy, tudíž za vzniklé důsledky způsobené kůrovcem v lesích není odpovědným.
24. Žalovaný připustil, že tyto negativní okolnosti mohou spolupůsobit na vznik vytykaného jednání. Nicméně je nutno trvat na řádné ochraně lesa ve smyslu lesního zákona ze strany žalobce. Poukaz žalobce na nález Ústavního soudu II. ÚS 728/02 ze dne 20. 5. 2004 měl žalovaný za nepřiléhavý, jelikož posouzení, zdali by stav ohrožení životního prostředí nastal v daném případě i bez žalobci vytykaného jednání je dle žalovaného ryze spekulativní. Dopředu totiž nelze predikovat vývoj nepříznivých klimatických jevů ani dalších objektivních okolností. Naopak žalovaný byl přesvědčen, že pokud by žalobce učinil veškeré dostupné kroky k omezení šíření lýkožroutů, tuto kalamitu by sice nezastavil, ale snížil by riziko napadení okolních lesních porostů a oddálil by jejich hrozící rozpad. Dále žalovaný odkázal na strany 4 – 7 žalobou napadeného rozhodnutí, kde se řádně vypořádal s argumentací žalobce sporující jím pořízenou fotodokumentaci v rámci kontrolních šetření a prokázání ukončeného vývoje a výletu lýkožrouta ze stromů. Upozornil, že žalobce nepředložil žádné konkrétní důkazy o tom, že by zjištěný stav řešených stromů měl být jiný, než jaký zjistila ČIŽP na místě kontroly. Pokud žalobce poukázal na skutečnost, že v mnoha případech před vyrojením dospělců lýkožroutů k barevným změnám jehličí či opadávání kůry nedochází, uvedl, že tato zjištění na danou věc nedopadají, neboť v rámci kontroly ČIŽP počítala pouze stromy, u nichž zjistila buď již zcela opadanou nebo odlupující se kůru, zcela opadané nebo opadávající zelené či rezivějící jehličí a ve vzorcích ležících u paty kmenů či odloupané z kmenů stromů požerky lýkožroutů s dokončeným vývojem a výletové otvory. Nesouhlasil ani s námitkou žalobce, v níž uvedl, že v 88 kusech stromů došlo pouze částečně k opuštění smrků kůrovci, a to v porostní skupině 606E12/2b, když kůrovci napadené stromy v této porostní skupině byly žalobcem zadány k asanaci odvozem dne 20. 8. 2018, tj. za včasnou a účinnou asanaci považoval žalobce asanaci provedenou do 4. 9. 2018, což se nestalo. Na tomto závěru nic nemění ani to, že s ohledem na přítomnost drtinek na kořenových náběžích došlo zřejmě k obsazení korunových částí řešených stromů kůrovci v rámci dalšího rojení, na které se již předmětné správní řízení nevztahuje.
25. Pokud žalobce sporoval tvrzení žalovaného o odbornosti pracovníků žalobce, tak ČIŽP uvedl, že tento požadavek vyplývá ze zákona o inspekci. Ke snaze žalobce vyvinut se ze své odpovědnosti v daném případě odkazy na extrémní rozvoj a šíření kůrovců v dané oblasti, které nebylo lze přepokládat, pak žalovaný poukázal na to, že si žalobce i jeho smluvní partner museli být uvedené situace dobře vědomi, jakožto i skutečnosti, že potenciálně ohrožené smrkové porosty jsou v tomto případě situovány i do obtížně přístupných terénů, u nichž bylo nutno využít lanovkové soustředování kůrovcového dříví. Rovněž tak dostupnost příslušné techniky a k tomu odpovídající personální kapacita musela být oběma dobře známa v okamžiku uzavírání příslušné smlouvy. Potřeba lanovkových přeprav dříví s provedením včasné a účinné asanace území zcela nesouvisí (souvisí jen s fází soustředování dříví z porostu na skládku). Bez předchozího pokácení stromů však nelze využít ani tento lanovkový systém. Žalobce v dané věci však nedoložil, že by při nedostupnosti lanovkového systému vyvíjel jakékoli úsilí ve věci pokácení kůrovcem napadených stromů, aby mohl využít případně jiné způsoby asanace.

26. Žalovaný nevěšel ani na námitku žalobce, že v dané věci byly na straně žalobce dány liberační důvody, a to s ohledem na existenci přírodní katastrofy způsobené kůrovcem. Žalovaný uvedl, že ve smlouvě v případě živelných pohrom se žalobce zavázal k povinnosti vynaložit ve vzájemné součinnosti se smluvním partnerem maximální úsilí k minimalizaci škod vzniklých v jejich důsledku. Zejména bylo věcí žalobce, jakožto zodpovědného subjektu za majetek ve vlastnictví státu, nevyčkávat na dostupnost lanovkového systému, nýbrž po smluvním partnerovi požadovat operativnější přístup k řešení problému, případně i vlastními silami se pokusit napomoci řešení situace. Pokud žalobce poukazoval na opatření obecné povahy Ministerstva zemědělství ze dne 3. 4. 2019, pak žalovaný poukázal na obsah tohoto opatření, kde je stanoveno, že upustit od povinnosti provádět ochranná opatření je vztaženo toliko k taxativně vypočteným katastrálním územím obsaženým v Příloze č. 1 k tomuto opatření. Žalobou napadeným rozhodnutím dotčená území nejsou součástí této přílohy, tudíž opatření obecné povahy nelze stáhnout na danou věc. Pokud žalobce odkazoval v žalobě na odlišný postup žalovaného v případě Národního parku České Švýcarsko při řešení kůrovcové kalamity, žalovaný zdůraznil, že toto území náleží na rozdíl od tohoto případu do kategorie lesů zvláštního určení podle § 8 odst. 1 písm. c) lesního zákona, v nichž zcela převažuje veřejný zájem na ochraně přírody. Dále výtku žalobce, že ČIŽP závažnost přestupku dovedla od množství včas neasanovaného kůrovcového dříví, označil za zavádějící. Zdůraznil, že považuje poměrování závažnosti skutku množstvím včas neasanovaných stromů za vhodné a odpovídající řešení věci, neboť z počtů kůrovcových souší lze dovést i předpokládané množství vylétnutých dospělců lýkožroutů, nicméně z odůvodnění prvoinstančního správního rozhodnutí je zcela zřejmé, že tato skutečnost byla jen jedním z hledisek, kterým se ČIŽP v souladu s § 38 zákona o přestupcích zabývala.
27. Nesouhlasil ani s argumentací žalobce, že poměr množství neasanovaného dříví ve vztahu k dříví řádně a včas asanovanému neodpovídá v dané věci poměru uložené pokuty ve vztahu k horní hranici sankce. Výši pokuty totiž nelze odvodit od pouhého matematického výpočtu napadeného dříví a neasanovaného, neboť v rámci správního uvážení bylo nutné přihlídnout i dalším podstatným okolnostem případu. Taktéž odmítl názor žalobce, že správní orgány zaměnily „nejvyšší právní nároky“ za pojem „nejvyšší faktické nároky“. Žalovaný totiž žalobci nevytýká nezajištění odpovídajících zpracovatelských kapacit, ale nedostatečné plnění povinností, které lesní zákon stanoví pro všechny vlastníky lesa. Žalovaný trval na tom, že žalobce je oproti většině vlastníků lesa osobou, která disponuje širokým odborným zázemím a množstvím personálu, tudíž lze na něj klást vysoké kvalifikační požadavky a vyžaduje se po něm odpovídající profesní schopnost. Závěrečnou argumentaci žalobce v žalobě postavenou na tvrzení, že pokud bude muset žalobce uhradit žalobou napadeným rozhodnutím stanovenou pokutu, bude to mít pro něj i jeho smluvního partnera likvidační následky, označil za irelevantní.
28. Žalovaný navrhl soudu, aby nedůvodnou žalobu zamítl.

III. Podstatný obsah správního spisu

29. Součástí správního spisu byl mimo jiné protokol o kontrole ČIŽP ze dne 22. 10. 2018, ze kterého soud zjistil, že předmětem kontroly bylo dodržování povinností právních předpisů týkajících se funkcí lesa jakožto složky životního prostředí v k. ú. Chabičovice, a to se zaměřením na výskyt, zpracování a asanaci dřevní hmoty napadené kůrovci. Kontrolovány byly lesní porosty 606D/13, 606E/12/2b, 606F/5, 606G/8, 606G/16, a to jak s ohledem na výskyt stromů napadených kůrovcem, tak na předložené listiny ze strany žalobce svědčící o zjištění a zadání ke zpracování napadených stromů kůrovci smluvnímu partnerovi žalobce. Kontrolou přitom bylo zjištěno, že dřevní hmota napadená kalamitními škůdci není vždy včas zpracovávána a asanována. Celkem bylo zjištěno 383 stromů, nejméně 308 m³ dřevní hmoty, jež nebyla včas zpracována a asanována, a již byla zcela opuštěná kalamitními škůdci – jednalo se o lesní porost 606D/12 (125 stromů,

Shodu s prvopisem provedla: S. K.

121 m³ dřeva), 606E/12 (40 stromů, 53 m³), 606F/5 (117 stromů, 37 m³), 606G/8 (31 stromů, 16 m³), 606G/16 (70 stromů, nejméně 91 m³). Rovněž tak byla zjištěna dřevní hmota, která nebyla včas zpracovaná a asanovaná, ale byla opuštěná z části (cca 50 %) kalamitními škůdci, a to v lesním porostu 606E/12/2b – 88 stromů (nejméně 118 m³). K výsledkům kontroly se přítomní pracovníci žalobce vyjádřili tak, že nesouhlasí se závěrem, že by porušili lesní zákon, jelikož se jedná o přírodní kalamitu, která trvá již několik let a nahodilá těžba, kladení lapáků atp. probíhá všemi dostupnými způsoby; revírníci včas vyhledávají a zadávají kůrovcem napadené stromy. Rovněž je řešeno s ohledem na lokalitu i technické možnosti zpracování napadeného dříví ve skupině 606D13, kde je prudký svah k Vltavě a je nutno použít lanovkový systém. Navíc smluvní partner žalobce za nedodržení termínu zpracování a asanace dostal za měsíc září pokutu. Součástí protokolu je i mapa vlastnického separátu, zadávací listy, objednávky a 7 kusů barevných fotografií lesa.

30. Proti protokolu o kontrole žalobce podal námitky dne 2. 11. 2018, v nichž namítal, že se věnuje řešení přírodní kalamity s maximálním úsilím. Do 31. 10. 2018 bylo zpracováno a asanováno celkem 52 865 m³ kůrovcového dříví, bylo přistoupeno k instalaci 3 090 m³ lapáků, 5 963 m³ souší a 17 593 m³ polomů. Taktéž smluvní partneři mají nasazeny maximální kapacity v těžbě i v dopravě. Žalobce upozornil na to, že 2 porostní skupiny z 5 šetřených mají těžko přístupné a prudké svahy kaňonu Vltavy, kde je nutno instalovat lanovkový systém.
31. Z dodatku k protokolu o kontrole pořízeného a vypracovaného dne 8. 11. 2018 vyplývá, že předmětné lesní pozemky v k. ú. Chabičovice byly předmětem opakované kontroly ze strany ČIŽP a za žalobce byli přítomni opět 2 zástupci. V protokolu bylo konstatováno, že závěr kontroly zůstává od předchozí nezměněný, když ČIŽP ve zjištění spatřuje porušení právních předpisů týkající se funkce lesa. V tomto případě se do protokolu přítomní zástupci žalobce nevyjádřili. Součástí dodatečného protokolu bylo i 7 kusů barevné fotodokumentace, na které byl zachycen les, část stromů mělo oloupanou kůru, na některých fotografiích bylo vidět již větší plochu území, kde došlo již k těžbě dřeva v různé fázi těžební činnosti.

IV. Posouzení žaloby

32. Na základě podané žaloby přezkoumal Městský soud v Praze napadené rozhodnutí, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, a to v mezích žalobcem uplatněných žalobních bodů, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu [§ 75 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“)].
33. Soud ve věci rozhodl bez nařízení jednání podle § 51 odst. 1 zákona s. ř. s., neboť žalobce i žalovaný s tímto postupem souhlasili. Soud si je vědom toho, že jak žalobce, tak žalovaný požadovali v žalobě, provést k důkazu listiny, které do spisu doložili. Pokud by měl soud ve věci provádět dokazování, pak by byl povinen nařídit ústní jednání, byť by účastníci s rozhodnutím soudu bez nařízení jednání souhlasili, a listiny k důkazu na nařízeném jednání přečíst. Soud postupoval dle rozhodnutí rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 2. 2016, č. j. 7 As 93/2014 – 48, jehož právní věta zní: „[n]avrhně-li účastník v řízení o žalobě provedení důkazů před správním soudem dle § 71 odst. 1 písm. e) s. ř. s., nelze takový návrh považovat za nesouhlas s rozhodnutím bez jednání ve smyslu § 51 odst. 1 s. ř. s.“; soud tedy v případě, kdy účastníci souhlasí s rozhodnutím ve věci bez nařízení ústního jednání, nemá automaticky, i když účastníci navrhnou provedení důkazů v podáních, dovozovat jejich vůli ke konání ústního jednání, ale pokud soud nehodlá vyhovět návrhům účastníka na provedení důkazů pak: „... v rozhodnutí meritorním je povinen vysvětlit a odůvodnit, proč důkazním návrhům nevyhověl.“. V nyní posuzovaném případě žalobce navrhl v žalobě provést k důkazu řadu odborných článků, jimiž měl v úmyslu prokázat jednak způsob rozpoznání jednotlivých vývojových stádií kůrovce (letákem „Kůrovcové desatero“, článkem „Symptomy napadení stromů kůrovci ve smrkových

porostech“), tyto články k důkazu soud neprovedl, jelikož mezi účastníky nebylo sporu o tom, jakými vývojovými stádii kůrovec prochází, což ostatně ani nebylo předmětem daného řízení. Žalobce rovněž tak navrhol k důkazu přečíst články „Hlavní problémy v ochraně lesa v Česku v roce 2018 a prognóza na rok 2019“, „České Švýcarsko mění strategii boje s kůrovcem“, „Také na Slovensku řadí kůrovec“, „Německé lesy vymírají, část francouzského dřeva je bezcenná“, „Místo samopalu dláto. Němečtí vojáci se pustili do boje s kůrovcem“, článkem „Metody asanace kůrovcového dříví a ochrana skládek“, jimiž prokazoval tvrzení o nekontrolovatelném vývoji kůrovcové kalamity v lesních porostech a přijatých metodách boje s kůrovcem nejen v České republice. Tyto listiny neprovedl soud k důkazu, jelikož ani v tomto případě nebylo mezi účastníky sporu o tom, že kůrovcová kalamita byla v rozhodném období extrémně rychlá a rozsáhlá a vymykala se tak předchozím zkušenostem; bezesporu se na prudkosti šíření kalamity významně podepsaly i klimatické podmínky. Přičemž skutečnost, že každé kalamitou postižené území její následky řešilo v rámci svých specifických možností (chráněné území atp.) určitým (i odlišným) způsobem je zcela pochopitelné a nelze je bez dalšího přenášet i na nyní posuzovanou věc. Co se týče žalobcem navrženého opatření obecné povahy ze dne 3. 4. 2019 včetně přílohy č. 1 a mapy, k tomuto soud uvádí, že v dané věci bylo rozhodným obdobím srpen až září roku 2018, tedy opatření ministerstva zemědělství vydané téměř dva roky poté, nelze zpětně vztahovat a dle něj posuzovat (minulé) jednání žalobce. Dále žalobce k prokázání likvidační výše uložené pokuty navrhol přečíst „Výroční zprávu ČIŽP“ a článek „Lesy ČR pro letošek nevyklučují ztrátu ve stamiliónech“. Uvedené listiny však nepodávají konkrétní přehled finančních a majetkových poměrů žalobce; tedy ani předpoklad žalobce, že vykáže plánované finanční výhledy žalobce, v případě uložené pokuty vzít v potaz jako možný likvidační potenciál.

34. Žaloba není důvodná.

35. Soud se nejdříve zabýval žalobní námitkou, v níž žalobce sporoval názor správních orgánů, že následky ve správním řízení zjištěné kůrovcové kalamity na dotčených lesních smrkových porostech nejsou v příčinné souvislosti s jeho jednáním. Žalobce měl za to, že ohrožení životního prostředí bylo vyvoláno klimatickými a dalšími objektivními jevy (sucho, vysoké teploty, množství kůrovce a jím napadených stromů, nedostatek zpracovatelských kapacit atd.), a jednáním ani opomenutím žalobce nedošlo ke způsobení dalšího rozpadu smrkových porostů.

36. Ze správního spisu soud ověřil, že žalobci byla uložena pokuta za to, že svým jednáním naplnil skutkovou podstatu přestupku podle ustanovení § 4 odst. 1 písm. c) zákona o inspekci tím, že v srpnu až září roku 2018 neprovedl včas náležitou asanaci 469 kůrovci napadených stromů, čímž umožnil dokončení vývoje nové generace kůrovců, kdy tímto došlo k ohrožení dalších stromů kůrovci, jejich kácení a vzniku nových holin, k prořezávání lesních porostů a snížení jejich zakmenění, ke snížení mechanické stability těchto porostů následkem jejich otevření, působení bořivých větrů a snížení jejich odolnosti vůči škodlivým biotickým a abiotickým činitelům – větru, mokrému sněhu, námraze, teplotním a srážkovým extrémům.

37. Podle § 4 odst. 1 písm. c) zákona o inspekci: *„Fyzická, právnická nebo podnikající fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že vytvoří podmínky pro působení škodlivých biotických a abiotických činitelů.“*

38. Podle § 4 odst. 2 zákona o inspekci: *„Za přestupek podle odstavce 1 lze uložit pokutu do 5 000 000 Kč.“*

39. Soud předně uvádí, že přestupek, za který byla žalobci pokuta uložena, je správním deliktem ohrožovacím, což znamená, že je sankcionováno „pouhé“ vytvoření podmínek pro působení škodlivých činitelů na zákonem chráněný zájem, v tomto případě životní prostředí, bez ohledu na to, zda k poškození životního prostředí ve výsledku dojde. Ohrožovací delikt je tedy dokonán samotným vytvořením podmínek pro působení škodlivých činitelů na zákonem chráněný zájem.

Shodu s prvopisem provedla: S. K.

40. Soud má ve věci za to, že žalovaný nepopíral určitou relevanci klimatických jevů na šíření kůrovce, ze správního spisu totiž vyplývá, že nepříznivé klimatické podmínky zohlednil a vyhodnotil ve prospěch žalobce při posuzování závažnosti jeho protiprávního jednání. Správní orgány žalobci ovšem vytýkaly to, že poté, co byly stromy škůdcem napadeny, nepostupoval tak, aby učinil veškeré dostupné (možné) kroky k omezení šíření kůrovce. Žalovaný měl za to, že byt by žalobce tuto kalamitu nezastavil, mohl by snížit riziko napadení okolních lesních porostů a oddálil by jejich hrozící rozpad.
41. Městský soud se s touto úvahou žalovaného ztotožňuje a uvádí k tomu, že ve věci není podstatné to, zda stromy byly napadeny kůrovcem v důsledku klimaticky nepříznivých podmínek, či se klimaticky nepříznivé klimatické podmínky určitým způsobem podílely na šíření kůrovce. Ve věci byla rozhodující otázka, zda žalobce na danou situaci včas reagoval a zpomalil šíření kůrovce. Tvrzení žalobce, že ohrožení životního prostředí bylo důsledkem klimatických a dalších objektivních jevů, je dle názoru soudu bez významu pro závěr o tom, zda se ohrožení životního prostředí dopustil také sám žalobce svým jednáním (či naopak nejednáním připustil ohrožení životního prostředí), spočívajícím v nedostatečné asanaci napadených stromů. Žalobce je totiž vlastníkem lesa a jako takový má určité povinnosti vyplývající z lesního zákona, to je ostatně důsledkem zásady vyjádřené v čl. 11 odst. 3 Listiny základních práv a svobod - *Vlastnictví zavazuje. Nesmí být zneužito na újmu práv druhých anebo v rozporu se zákonem chráněnými obecnými zájmy. Jeho výkon nesmí poškozovat lidské zdraví, přírodu a životní prostředí nad míru stanovenou zákonem* (srov. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 14. 3. 2013, č. j. 10 A 57/2011-72).
42. Základní povinnosti vlastníka lesa jsou přitom jednoznačně stanoveny v § 32 zákona o lesích.
43. Podle § 11 odst. 2 lesního zákona: „*Vlastník lesa je povinen usilovat při hospodaření v lese o to, aby nepoškozoval zájmy jiných vlastníků lesů a funkce lesa byly zachovány (plněny rovnoměrně a trvale) a aby byl zachován (chráněn) genofond lesních dřevin.*“
44. Podle § 32 odst. 1 písm. b) lesního zákona: „*Vlastník lesa je povinen provádět taková opatření, aby se předcházelo a zabránilo působení škodlivých činitelů na les, zejména preventivně bránit vývoji, šíření a přemnožení škodlivých organismů.*“
45. Podle § 32 odst. 2 první věty lesního zákona: „*Při vzniku mimořádných okolností a nepředvídaných škod v lese (větrné a sněhové kalamity, přemnožení škůdců, nebezpečí vzniku požárů v období sucha apod.) je vlastník lesa povinen činit bezodkladná opatření k jejich odstranění a pro zmírnění jejich následků.*“
46. Povinnosti vlastníka lesa spojené s bojem s kalamitními hmyzími škůdci pak upravuje Vyhláška.
47. Podle § 3 odst. 1 Vyhlášky: „*Kalamitními hmyzími škůdci jsou bekyně mniška, lýkožrout smrkový, lýkožrout lesklý, lýkožrout severský, klikoroh borový, obaleč modřínový a ploskohřbetky.*“
48. Podle § 4 odst. 1 Vyhlášky: „*Vzniku zvýšeného stavu hmyzích škůdců se předchází na základě zjišťování výskytu snižováním populační hustoty hmyzích škůdců, a to zejména odstraňováním materiálu vhodného pro rozmnožování hmyzích škůdců, ošetřováním lesních porostů a soustavným vyhledáváním a včasným zpracováváním všech napadených stromů.*“
49. Podle § 4 odst. 2 Vyhlášky: „*Nastane-li zvýšený nebo kalamitní stav, je vlastník lesa povinen provést bezodkladně taková opatření, která povedou k redukci hmyzího škůdce pod kalamitní stav, k odstranění škod nebo k zamezení dalšího šíření škůdce.*“
50. Podle § 4 odst. 3 Vyhlášky: „*Veškeré polomy, vývraty a dříví atraktivní pro rozvoj hmyzích škůdců vzniklé do 31. března musí být zpracovány nebo asanovány nejpozději do 31. května, v lesních*

porostech, které alespoň částečně zasahují do polohy nad 600 m nadmořské výšky, do 30. června běžného roku.“

51. V tomto směru soud odkazuje na ustálenou judikaturu Nejvyššího správního soudu, jenž se zabýval vytvářením podmínek pro působení škodlivých biotických a abiotických činitelů ohrožujících životní prostředí v lesích, např. v usnesení rozšířeného senátu ze dne 17. 7. 2008, č. j. 1 As 15/2007-141, uvedl, že: *„[s]ubjekt vytváří vlastním jednáním podmínky pro působení škodlivých biotických a abiotických činitelů; zákon však vyžaduje také, aby toto jednání (ve formě konání nebo opomenutí) způsobilo předvídaný následek. Zákon za tento následek výslovně považuje „obrožení nebo poškození životního prostředí v lesích“. (...) Je třeba tedy důkazu o tom, že vznikl následek (obrožení, poškození), který zákon sankcionuje. Z toho pak přirozeně plyne, že správní orgán v řízení o správním deliktu následek jako znak objektivní stránky deliktu musí také řádně prokázat, jednak proto, aby odpověděl na otázku, zda se vůbec o delikt jedná, jednak proto, aby mohl posoudit druh, výměru, případně způsob výkonu ukládané sankce. Soud je pak povinen k řádné žalobní námitce se zabývat tím, zda správní orgán také v naznačeném směru provedl dokazování; pouze ze samotného, byť prokázaného jednání subjektu nelze ještě usoudit na spáchání deliktu.“* Z uvedeného vyplývá, že správní orgány mají nejen tvrdit, ale také prokázat, že jednání vlastníka lesa mělo za následek ohrožení nebo poškození životního prostředí lesa.
52. Soud shrnuje, že žalobce byl potrestán za to, že nedostatečnou asanací kůrovcem napadeného dřeva umožnil vývoj a výlet kůrovce a vytvářel tak podmínky ohrožující životní prostředí lesa. Ve věci přitom není sporu o tom, že k šíření kůrovce přispěly rovněž klimatické podmínky, to však ničeho nemění na tom, že žalobce měl povinnost co nejrychleji provést asanaci, aby šíření kůrovce zamezil a zabránil co nejhorším následkům. V případě ohrožení životního prostředí postačí správním orgánům prokázat, že k budoucímu poškození životního prostředí v lese s nejvyšší pravděpodobností dojde. Napadené a prvostupňové rozhodnutí přitom popisují, v čem konkrétně správní orgány spatřovaly nedostatečnou asanaci kůrovcového dříví, v němž dosud probíhal vývoj kůrovce, za protiprávní, a rovněž tak uvádí, jak je tímto postupem ohroženo životní prostředí lesa, tj. umožnění dokončení vývoje nové generace kůrovců, taktéž správní orgány uvedly, jaké budoucí poškození lesu hrozí. Dle soudu tak správní orgány uvedly příčinu (nedostatečná asanace) a následek (ohrožení životního prostředí lesa) a odůvodnily i příčinnou souvislost mezi tímto jednáním žalobce a jeho následkem. Soud má ve věci také za to, že správní orgány tato tvrzení prokázaly, rozhodná skutková zjištění učiněná správními orgány v rozhodnutích mají dle názoru soudu oporu ve správním spise (protokol o kontrole ČIŽP ze dne 22. 10. 2018 a dodatek k protokolu o kontrole ze dne 8. 11. 2018). Soud proto neshledal žalobní námitku důvodnou.
53. Soud musí odmítnout taktéž žalobcovu námitku, že žalovaný v napadeném rozhodnutí nevypořádal argumentaci žalobce, že kontrolní zjištění ČIŽP v protokolech týkající se skutečného množství stromů napadených kalamitními škůdci jsou v rozporu s pořízenou fotodokumentací. Z žalobou napadeného rozhodnutí (viz strany 5 až 7) totiž vyplývá, že se žalovaný zmíněnými námitkami podrobně i ve vztahu k jednotlivým lesním porostům zabýval (taktéž ČIŽP se na straně 9 prvostupňového správního rozhodnutí ke sporovanému počtu kůrovcem napadených stromů vyjádřil), soud na ně pro stručnost odkazuje. Soud toliko shrnuje, že žalovaný v žalobou napadeném rozhodnutí uvedl, že s ohledem na nemožnost zpětně ověřit skutkový stav v řešených porostních skupinách, jsou jedinými důkazy v řízení o předmětném přestupku kontrolní zjištění pořízená inspekcí při kontrole, jež jsou obsažena v protokolu o kontrole a v dodatku k protokolu o kontrole. Žalovaný podrobně rozebral, jaký počet kůrovcem napadených stromů v jednotlivých lesních porostech a v jakém stavu byly při kontrole ČIŽP zjištěny. Co se týče konkrétního množství napadených stromů, pak tyto počty ČIŽP určila na základě žalobcem předložených zadávacích listů revírníka; přičemž zároveň se jednalo o stromy,

Shodu s prvopisem provedla: S. K.

kteří byly zadány smluvnímu partnerovi ke zpracování a asanaci dřevní hmoty. Žalovaný taktéž zdůraznil, že objem zjištěného množství napadených stromů v jednotlivých porostních skupinách byl ze strany ČIŽP stanoven pouze přibližně, jelikož při výpočtu bylo využito střední veličiny – objem středního kmene smrku, uvedené pro jednotlivé porostní skupiny v hospodářské knize obsažené v LHP. Žalovaný poukázal rovněž na to, že obě venkovní kontroly proběhly za přítomnosti dvou zástupců žalobce, kteří v jejich průběhu nevznesli proti postupu prvostupňového správního orgánu při zjišťování stavu a množství stromů žádné námítky, což jak soud ověřil, koresponduje s obsahem obou protokolů. Žalovaný proto shodně s prvostupňovým správním orgánem dospěl k logickému závěru, že pokud k určení počtu napadených stromů žalobce ničeho nenamítal, pak ověřené a upřesněné množství stromů při venkovní kontrole dne 8. 11. 2018 odpovídá skutečnému stavu v jednotlivých (kontrolovaných) porostních skupinách. Navíc žalovaný sám připustil, že co se týká pořízené fotodokumentace, snímky vykazují opravdu nízkou vypovídací hodnotu, neboť pouze zevrubně dokumentují stav v jednotlivých porostních skupinách; soud dává žalovanému za pravdu i v tom, že zdokumentovat fotograficky a zaznamenat stav každého z celkem 469 řešených stromů není reálně proveditelné. Soud upozorňuje, že správními orgány uvedený počet napadených stromů nebyl postaven toliko na fotodokumentaci pořízené ČIŽP, ta byla jen podpůrným (*de facto* ilustračním) podkladem pro určení jejich počtu.

54. Pokud tedy žalobce založil svou argumentaci ohledně množství skutečně napadených stromů na rozporu tohoto stavu s pořízenou fotodokumentací, pak ji soud považuje s ohledem na uvedené za naprosto lichou. Soud uzavírá, že považuje žalovaným vypořádané námítky za srozumitelné a dostatečné.
55. Soud se dále zabýval žalobcovými námitkami ohledně toho, že byl v dané věci dán liberační důvod na straně žalobce dle § 21 odst. 1 zákona o přestupcích. Žalobce nesouhlasil se závěry žalovaného, že neučinil veškerá možná opatření zabráňující vzniku protiprávního jednání, jímž došlo k ohrožení životního prostředí lesa. Žalobce měl totiž za to, že liberační důvody tkví svou podstatou právě v přírodních katastrofách, a proto zdůraznil, že žalovaný v době vydání žalobou napadeného rozhodnutí věděl či musel vědět, že lesní porosty v celé České republice jsou v důsledku nepříznivých klimatických podmínek napadeny kůrovcem, v některých oblastech tak masivně, že již nemá význam provádět obranná opatření. Byl proto přesvědčen, že činil veškerá objektivně možná technická i jiná opatření k zabránění dalšího rozvoje kůrovce a intenzivně na tom pracoval i se svými smluvními partnery. Žalobce upozornil, že i z odůvodnění obou správních rozhodnutí vyplývá, že žalobce včas vyhledal, vyznačil a zadal ke zpracování na základě smlouvy s dodavatelem těžební práce, tyto práce však nebyly včas a řádně provedeny, jelikož smluvní partner neměl k dispozici lanovkový systém, který byl potřeba k asanaci 68 % stromů označených správními orgány jako pozdě zpracovaných. Podle žalobce ani jeden z nich však neměl objektivně možnost zajistit potřebné nedostatkové technické zařízení a kvalifikovaný personál v čase, během kterého mohl kůrovec v části řešených stromů dokončit vývoj. Poznamenal, že dodavateli uložil pokuty za nedodržení termínu asanace dřeva.
56. Soud je toho názoru, že žádný z výše uvedených důvodů nemohl vést k úplnému zbavení odpovědnosti žalobce za přestupek podle § 21 zákona o odpovědnosti za přestupky. Dle tohoto ustanovení totiž platí, že *[p]rávnícká osoba za přestupek neodpovídá, jestliže prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby přestupku zabránila*, žalobce by tedy musel vynaložit veškeré potřebné úsilí, které bylo možno po něm požadovat, aby přestupku zabránil ještě před tím, než k němu fakticky vůbec došlo. Soud přitom nemá v nyní projednávané věci za to, že by žalobce prokázal, že skutečně učinil vše, co bylo v jeho možnostech, aby rozvoji kůrovce v rozhodném období na dané lokalitě zabránil, když o žádných přijatých preventivních opatřeních ani ničeho netvrdil. Jak shora uvedeno, žalobce je jakožto vlastník lesa vázán určitými

Shodu s prvopisem provedla: S. K.

povinnostmi, zejména pak stanovenými v ustanovení § 32 lesního zákona, podle kterých je povinen provádět taková opatření, aby se předcházelo a zabránilo působení škodlivých činitelů na les, má tudíž preventivně bránit vývoji, šíření a přemnožení škodlivých organismů a při vzniku mimořádných okolností a nepředvídaných škod v lese (větrné a sněhové kalamity, přemnožení škůdců, nebezpečí vzniku požárů v období sucha apod.) je povinen činit bezodkladná opatření k jejich odstranění a pro zmírnění jejich následků. Jak k tomu uvedl Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 22. 12. 2015, č. j. 6 As 157/2014-53, „Význam těchto preventivních veřejnoprávních povinností určených vlastníku lesa pro ochranu životního prostředí je zřejmý a vlastník se jich nemůže zprostit ani poukazem na činnost odborného lesního hospodáře, neboť zákonnou povinností odborného lesního hospodáře je zabezpečovat vlastníku lesa odbornou úroveň hospodaření v lese podle tohoto zákona a právních předpisů vydaných k jeho provedení (§ 37 odst. 1 lesního zákona), což tedy rozhodně neznamená, že by odborný lesní hospodář zbavoval vlastníka lesa jeho povinností stanovených uvedenými právními předpisy. Tato skutečnost zároveň nevylučuje případnou soukromoprávní odpovědnost odborného lesního hospodáře vůči vlastníku lesa za škodu, která by vlastníku vznikla v souvislosti s případným zanedbáním povinností odborného lesního hospodáře. Jak přitom ve svém usnesení ve skutkově totožné věci spoluvlastnice předmětného pozemku uvedl Ústavní soud, porušení uvedených povinností vlastníka lesa je třeba trestat bez ohledu na konečný následek krizového stavu, ba dokonce často i bez ohledu na jeho příčinu. Ústavní soud dále konstatoval, že „[v]šechny uvedené moderní typy preventivních povinností obvykle regulují určitý odborný postup, tedy soubor práv a povinností vykonávaných de lege artis, jež proto nejen nutně nemusí, ale většinou ani nemůže být kazuisticky popsán v obecně závazných právních předpisech. V moderní společnosti chránící příznivé životní prostředí tak lze obecně po vlastnících lesů, jakožto stále nenahraditelné složce životního prostředí, spravedlivě požadovat, aby se takovýmto povinností podřídili a byli za jejich porušení sankcionováni. Je-li taková povinnost fakticky splnitelná, což ve stěžovatelských případech byla, neboť stěžovatelka o napadení stromů věděla (srov. např. str. 17 odůvodnění rozsudku městského soudu) a neporuší-li nepřiměřeně zásadu proporcionality ukládaných povinností (srov. čl. 4 Listiny), k čemuž rovněž dle Ústavního soudu v daném případě vzhledem k důležitosti chráněného zájmu nedošlo, nezbyvá Ústavnímu soudu než potvrdit závěry rozhodujících orgánů veřejné moci, které jsou dle práva i svými odbornými znalostmi jako jediné příslušné k posouzení protiprávnosti a škodlivosti porušení povinností ze strany stěžovatelky.“

57. Ve věci nemůže být sporu o tom, že kůrovcová kalamita v lesích žalobce byla ovlivněna klimatickými podmínkami, nicméně ani skutečnost, že jsou klimatické podmínky dílčím aspektem kůrovcové kalamity, byť v tomto případě dokonce podstatným, neznamená, že by žalobce, jakožto vlastník napadeného lesa, byl zbaven povinnosti provádět asanaci napadeného dřeva včas a dostatečně účinným způsobem (srov. s rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 10. 2022, č. j. 9 As 149/2021-64). Soud proto také musí razantně odmítnout žalobcovu tvrzení, že s ohledem na masivní napadení lesních porostů v celé České republice kůrovcem již ani nemělo význam provádět obranná opatření. Žalobce měl naopak s ohledem na masivní rozvoj kalamity podpořený klimatickými podmínkami, o čemž byl řádně informován, a to nejen s ohledem na situaci z prostředí dotčených lokalit, s náležitým časovým předstihem započít s přípravou (formou vypisování veřejných zakázek, sjednávání zpracovatelských smluv, zadávání požadavku na potřebnou techniku atp.) a prováděním veškerých v úvahu připadajících obranných opatření (včasným výběrem vhodných způsobů asanace kůrovcového dříví), aby kůrovcové kalamitě zabránil. Soud poznamenává, že ve věci nebylo sporu o tom, že napadené stromy byly ze strany revírníků žalobce včas a řádně označeny, nicméně poté měl žalobce plynule ve svém úsilí pokračovat a měl navázat dalšími potřebnými opatřeními, aby tak kůrovcem napadené dřevo bylo co možná nejdříve z (dosud) zdravého lesního porostu odstraněno, čímž by bylo zabráněno jeho šíření na okolní (dosud) zdravé, nenapadené stromy.

58. Pokud žalobce svou argumentaci zakládá na tvrzení, že on i jeho smluvní dodavatel činili veškerá objektivně možná technická i jiná opatření k zabránění dalšího rozvoje kůrovce, pak je nutné poukázat na to, že tento fakt sám popřel, když uvedl, že žalobce včas vyhledal, vyznačil a zadal ke zpracování těžební práce, tyto práce však nebyly včas a řádně provedeny smluvním dodavatelem, jelikož ten neměl objektivně možnost zajistit potřebné nedostatkové technické zařízení a kvalifikovaný personál, za což také žalobce uložil dodavateli pokuty za nedodržení termínů asanace dřeva. Jestliže žalobce sám zjistil napadení stromů kůrovcem, měl povinnost provést bezodkladná opatření zabraňující tomu, aby kůrovec dokončil svůj vývoj, napadené stromy opustil a rozšířil se do okolí. Žalobce se pak nemůže vyvinutím tolika poukazem na neschopnost sehnat takového dodavatele, který by disponoval dostatečným technickým zařízením a kvalifikovaným personálem, aby zakázku na vykácení stromů v náročném terénu byl schopen provést v žalobcem nasmlouvaných termínech. Pokud žalobce včas určil napadené stromy a označil je, a zároveň správně reguloval termíny jejich odstranění smlouvou s dodavatelem, byl povinen jejich plnění průběžně kontrolovat, případně konzultovat i jiné možnosti výběru záchranných prací. Soud nepochybně tvrdí žalobce, že zpracovatelé (smluvní partneři) dohodnuté termíny prací nedodržely; nicméně potom se musí žalobce domáhat náhrady škody po tom kterém smluvním partnerovi. Žalobce se však tímto nemůže vyhnout odpovědnosti za správní delikt v oboru práva veřejného poukazem na smluvní či jiné ujednání mezi účastníky soukromoprávního vztahu ani poukazem na porušení povinností ze strany jiného subjektu (srov. s rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 14. 1. 1997, č. j. 7 A 185/94-23, srov. i bod 33 rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 6. 2017, č. j. 9 As 155/2016-224). Soud na tomto místě konstatuje, že žalobce měl smlouvami se zpracovateli dohodnutý jen výkon těžební činnosti, ale toto nebyl jediný možný způsob ochrany (dosud) zdravého lesního porostu před kůrovcem. Soud pro stručnost odkazuje na správné odůvodnění žalovaného na straně 8 až 11 žalobou napadeného rozhodnutí, kde zcela konkrétním způsobem vysvětlil nedostatečnost žalobcem přijatých opatření, zejména s poukazem, že žalobci s ohledem na znalost atypických terénních podmínek lokality, muselo být zřejmé, že asanace odvozem zde nebude pro řešení postačovat; tudíž měl v konkrétních případech požadovat např. zakrývání skládek insekticidními sítěmi, individuální odkornění. Navíc je třeba zohlednit i tu skutečnost, že nikoli všechny posuzované lesní lokality jsou situovány v prudkém svahu na břehu Vltavy, kde bylo zapotřebí využít speciální lanovkovou techniku; jedná se jen o tři porostní skupiny z pěti posuzovaných. Soud s odkazem na strany 8 až 11 žalobou napadeného soud odmítá výtku žalobce, že se žalovaný nevypořádal s jeho tvrzením, že intenzivně se smluvními partnery na zabránění rozvoji kůrovce pracoval. Žalovaný se tímto pečlivě zabýval, ale nedospěl k závěru, že se mělo jednat o dostatečně intenzivní spolupráci, když ani po druhé kontrole ČIŽP dne 8. 11. 2018 v lesních porostech nebyly zjištěny žádné zásadní změny v těžbě a odstranění napadeného dřeva. Taktéž soud nesouhlasí s žalobní námitkou žalobce, že uvedená argumentace žalovaného neodpovídá obsahu správního spisu. Naopak tyto skutečnosti ze správního spisu vyplývají, a to zejména z obou kontrolních protokolů a z textu přílohy IV smlouvy č. Z3, kde byla upravena právě v případě selhání primárně dohodnutého postupu formou odvozu napadeného dřeva, možnost požadovat po smluvním partnerovi i jiné způsoby asanace. Přičemž žalobce v dané věci ani netvrdil a ani neprokazoval, že by za účelem zajištění jiných (náhradních) způsobů asanace se smluvním partnerem jednal; argumentace žalobce totiž ustrnula na akcentaci nemožnosti zajistit lanovkový systém a kvalifikovaný personál.
59. Soud nevěšel ani na tvrzení žalobce, že činil veškerá objektivně možná technická i jiná opatření, nicméně nebyl s ohledem na nedostatek lanovkového systému v České republice objektivně schopen včas zabránit rozvoji kůrovce. Soud nemohl odhlédnout od skutečnosti, že ČIŽP i žalovaný v napadených rozhodnutích zdůraznili, že zvýšený výskyt kůrovcové hmoty byl v rámci Jihočeského kraje znám již od roku 2015. Žalobce toto tvrzení v podané žalobě nikterak

nerozporoval ani na něj nijak nereagoval a pouze opakoval, že byl pro něj kalamitní stav nečekaný, v České republice nebyl dostatek potřebné techniky, a žalobce ani jeho smluvní partner proto neměli objektivně možnost zajistit potřebné technické zařízení a kvalifikovaný personál v čase, během kterého kůrovec v části řešených stromů dokončil svůj vývoj. Pokud žalobce vůbec nevyvracel tvrzení, že by mu byl zvýšený výskyt kůrovce v dané lokalitě znám již v roce 2015, pak má soud za to, že žalobce věděl o výskytu kůrovce v dané lokalitě po dobu více než dvou let. Třebaže se vlivem klimatických podmínek kůrovec začal rychleji šířit, jednalo se dle názoru soudu o dlouhodobý problém, jenž byl žalobci dobře znám, a proto bylo objektivně v jeho silách se na něj adekvátně v časovém předstihu připravovat, mj. zajištěním dostatečného množství techniky či pracovníků, kterými by byl schopen včas reagovat na nastalou kalamitu v rozhodném období, tj. v polovině roku 2018. Žalobce tak nicméně neučinil, tudíž pak ani nemohl logicky vyvinout dostatek možného úsilí, které by po něm bylo možno objektivně požadovat, aby předešel nastalé situaci a vyhnul se tím odpovědnosti za spáchaný přestupek. Soud si je vědom toho, že kůrovce zajisté nebylo lze zcela bezezbytku vymýtit, nicméně bylo možno jeho šíření výrazně zpomalit, aby nedošlo k natolik masivnímu poškození lesního porostu, který byl v posuzované lokalitě zjištěn.

60. Co se týká žalobce odkazu na veřejnou vyhlášku Ministerstva zemědělství ze dne 3. 4. 2019, opatření obecné povahy č. j. 18917/2019-MZE-16212, jímž bylo rozhodnuto o opatřeních odchylných od § 31 odst. 6, § 32 odst. 1 a § 33 odst. 1 až 3 lesního zákona, pak k tomu soud shodně s žalovaným uvádí, že vyhlášku nelze aplikovat na danou věc. Předmětem sporu jsou totiž kůrovcem napadené stromy na lesním pozemku p. č. 749/1 v k. ú. Chabíčovice, ležící na území lesní správy Český Krumlov, přičemž toto území není součástí přílohy předmětné vyhlášky. Soud tak má posouzení Vyhlášky žalovaným (na straně 11 žalobou napadeného rozhodnutí) za dostatečný a správný.
61. Žalobce s odkazem na rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 20. 5. 2004 sp. zn. II. ÚS 728/02 měl za to, že mu nelze přičítat následky kalamity, když k nim bude s ohledem na kalamitní situaci docházet i následně. Soud předně uvádí, že Ústavní soud zde řešil problematiku (přenesení) odpovědnosti (nedbalostní) za provozování centrifugy, která vykazovala závady. Skutkový stav v dané věci je však odlišným, v nyní posuzované věci se jedná o ohrožovací delikt.
62. Soud se na závěr zabýval námitkou žalobce ohledně nepřiměřené výši uložené pokuty. Žalobce měl za to, že poměr množství neasanovaného dříví ve vztahu k dříví řádně a včas asanovanému neodpovídá poměru uložené pokuty ve vztahu k maximální horní hranici, jež je za tento přestupek možné uložit. Žalobce také nesouhlasil s tím, jak správní orgány posoudily veškeré polehčující a přitěžující okolnosti, zejména měl za to, že nezohlednily ty polehčující. Žalobce byl přesvědčen, že správní orgány neposuzovaly ani tak závažnost spáchaného přestupku, způsob provedení a polehčující či přitěžující okolnosti, nýbrž faktický stav, ve kterém se lesy a zejména smrkové porosty nachází v současné době.
63. Žalobci byla za spáchaní přestupku uložena pokuta ve výši 500 000 Kč, za přestupek podle § 4 odst. 1 zákona o inspekci lze přitom uložit pokutu až do výše 5 000 000 Kč, žalobci tedy byla uložena pokuta ve výši 10 % horní hranice.
64. Soud předně připomíná, že uložení pokuty je věcí správního uvážení, soud tedy může přezkoumávat správní uvážení co do jeho mezí, nemůže ho však nahradit. Nejvyšší správní soud k tomu v rozsudku ze dne 18. 12. 2003, č. j. 5 A 139/2002-46, uvedl, že „[ú]kolem soudu není nahradit správní orgán v jeho odborné dozorové kompetenci ani nahradit správní uvážení uvážením soudním, ale naopak posoudit, zda se správní orgán v napadeném rozhodnutí dostatečně vypořádal se zjištěným skutkovým stavem, resp. zda řádně a úplně zjistil skutkový stav, a zda tam, kde se jeho rozhodnutí opíralo o správní uvážení, nedošlo k vybočení z mezí a hledisek stanovených zákonem“

(viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 12. 2003, č. j. 5 A 139/2002 - 46, publ. pod č. 416/2004 Sb. NSS).

65. Nejvyšší správní soud se také vyjadřoval k výši ukládaného trestu, v rozsudku ze dne 2. 6. 2022, č. j. 2 As 38/2022 - 45, a uvedl východiska, ze kterých vychází při posuzování výše trestu: „[u]kládání pokut za přestupky se opírá o komplexní vyhodnocení různých skutkových i právních aspektů konkrétního, individualizovaného jednání pachatele přestupku. (...) Správní orgán se musí pohybovat v zákonných mezích, vzít v úvahu zákonná hlediska pro určení výše pokuty a zohlednit všechny podstatné okolnosti (povahu jednání, jeho následky, poměry pachatele i řadu dalších) v jejich vzájemné souvislosti tak, aby pokuta byla přiměřená přestupku. (...) Soudní přezkum ukládání pokut se soustředí na to, zda správní orgán dostal výše uvedeným požadavkům. Není však v pravomoci správního soudu, aby standardně vstupoval do role správního orgánu a pokládal namísto vyhodnocení věci správním orgánem uvážení soudcovské, tedy například aby sám rozhodoval, jaká sankce (co do druhu a výše) by měla být uložena. Jedinou výjimkou je § 78 odst. 2 s. ř. s., jehož aplikace je odůvodněna zjevně nepřiměřenou výší pokuty.“ Z uvedeného vyplývá, že se má soud zabývat sankcí z hlediska toho, zda se správní orgány ve svých úvahách pohybovaly v zákonných mezích.
66. V rozsudku ze dne 3. 4. 2012, č. j. 1 Afs 1/2012 - 36, pak Nejvyšší správní soud upřesnil, že „při posuzování zákonnosti uložené sankce správní soud k žalobní námitce přezkoumá, zda správní orgán při stanovení výše sankce zohlednil všechna zákonem stanovená kritéria, zda jeho úvahy o výši pokuty jsou racionální, ucelené, koherentní a v souladu se zásadami logiky, zda správní orgán nevybočil z mezí správního uvážení nebo jej nezneužil, ale rovněž, zda uložená pokuta není likvidační“. Naproti tomu „V rámci moderačního práva soud zkoumá, zda nedošlo k excesu při individualizaci trestu, tedy zda a jak bylo přihlédnuto ke všem specifikům konkrétního případu a zda byl v rámci zákonné trestní sankce vybrán pro pachatele takový druh trestu a v té výměře, která splní účel trestu a není zjevně nepřiměřená. Mezi hlediska individualizace trestu v dané věci patří zejména závažnost správního deliktu, význam chráněného zájmu, který byl správním deliktem dotčen, způsob spáchání správního deliktu, jeho následky a okolnosti, za nichž byl spáchán. Při posuzování konkrétní závažnosti správního deliktu není hlavním kritériem skutková podstata deliktu, nýbrž především intenzita skutkových okolností, s jakou došlo k porušení právem chráněných hodnot a zájmů v konkrétním případě“.
67. Na základě shora vytyčených závěrů Nejvyššího správního soudu přezkoumal soud žalobou napadená rozhodnutí. Ze správního spisu přitom zjistil, že se ČIŽP uložením pokuty zabývala na str. 11 až 13 prvostupňového rozhodnutí, soud se s ním ztotožňuje a pro stručnost na toto odkazuje. Soud již jen shrnuje, že ČIŽP hodnotila povahu a závažnost přestupku, způsob spáchání přestupku, následky přestupku, dobu páchaní protiprávního jednání, polehčující a přitěžující okolnosti a povahu činnosti žalobce. Při hodnocení povahy a závažnosti přestupku vycházela z toho, že ochrana životního prostředí je součástí ústavního pořádku a při interpretaci českého práva životního prostředí je nutno řídit se zásadou nejvyšší ochrany. Protiprávní jednání žalobce přitom směřovalo proti životnímu prostředí lesa a skutečnost, že je toto jednání sankcionováno až do výše 5 000 000 Kč, vypovídá podle ČIŽP o významu předmětného chráněného zájmu. Závažnost jednání odvozovala také od množství včas a dostatečně neasanovaného dříví, kde kůrovec dokončil zcela nebo na části stromu svůj vývoj, což v daném případě odpovídalo 469 stromům, cca 421 m³ dříví. Tento rozsah ČIŽP hodnotila jako významný, mající vliv nejen na předmětný lesní pozemek.
68. Při posuzování způsobu spáchání přestupku vycházela ČIŽP ze zavinění žalobce, který podle ní věděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, pro své hospodaření má přitom odborné zaměstnance disponující dostatečnými odbornými znalostmi, a přesto při řešení situace nezajistil dostatečné zpracovatelské kapacity a nevyužil veškeré možnosti

Shodu s prvopisem provedla: S. K.

asanace napadeného dříví. Při hodnocení následků přestupku ČIŽP konstatovala, že byly zjištěny nedostatky na funkcích lesa a ohrožení funkcí lesa (ohrožení dalších stromů kůrovci, jejich kácení a vznik nových holin, prořezávání lesních porostů a snížení jejich zakmenění, snížení mechanické stability těchto porostů následkem jejich otevření působení bořivých větrů a snížení jejich odolnosti vůči škodlivým abiotickým činitelům – větru, mokrému sněhu, námraze, teplotním a srážkovým extrémům). Při hodnocení doby protiprávního jednání ČIŽP vycházela z toho, že bylo prokázáno neprovedení asanace v měsících srpen až září roku 2018, vývoj lýkožrouta přitom trvá za normálních podmínek 8 až 10 týdnů, a z budoucího hlediska pak bude mít vzniklý stav i širší následky.

69. Při hodnocení polehčujících okolností ČIŽP vycházela z klimatických podmínek v dané oblasti a z omezených možností získat zpracovatelské kapacity, dále zohlednila skutečnost, že žalobce v předemtných lokalitách prováděl kontrolní i obranná opatření proti šíření kůrovců a navyšoval personální kapacity, zohlednila rovněž skutečnost, že kůrovcovou kalamitou bylo napadeno celé území ČR. Zdůraznila, že to nemohlo žalobce vyvinut jeho odpovědnosti. Při hodnocení přitěžujících okolností ČIŽP vycházela zejména z toho, že zvýšený výskyt kůrovcové hmoty byl v rámci Jihočeského kraje již od roku 2015 a ve spolupráci se smluvním partnerem proto měl stanovit takové podmínky, které by odpovídaly charakteru zadaných prací (lanovkový systém). Jako polehčující okolnosti hodnotila také spolupráci žalobce při vyšetřování a objasňování přestupku. Dále k polehčujícím okolnostem podřadila zpracování napadeného dříví, ačkoliv opožděného. ČIŽP hodnotila také skutečnost, že v roce 2018 nebyly při dalších dvou kontrolách zjištěny zásadní nedostatky na funkci lesa a mýtní úmyslná těžba proběhla pouze v prvním čtvrtletí roku. Jako přitěžující okolnost hodnotila ČIŽP jiné přestupkové řízení vedené s žalobcem v podobné věci na jiném území.
70. Při hodnocení přestupku ČIŽP vycházela také z povahy činnosti žalobce s tím, že je žalobce státním podnikem, jehož činností je mimo jiné provádění činností zabezpečujících optimální plnění všech funkcí lesů ve vlastnictví státu. Vláda ČR schválila Zásady lesnické politiky, podle nichž má žalobce hospodařit ve veřejném zájmu a vzorovým způsobem. Žalobce je také jednoznačně největším lesnickým subjektem v ČR obhospodařujícím cca 50 % lesů ČR a disponuje kvalifikovaným personálem. Žalobce je dále držitelem certifikace pro dosažení trvale udržitelného hospodaření v lesích, je tudíž profesionálem v oboru a jsou na něj kladeny nejvyšší právní nároky.
71. Na základě všech uvedených skutečností uložila ČIŽP žalobci pokutu vyměřenou s ohledem na to, že finanční postih musí být znatelný v majetkové sféře žalobce, aby nepostrádal smysl. Výši pokuty také poměřila s majetkovými poměry žalobce, přihlédla proto k aktivům žalobce zveřejněným v obchodním rejstříku, která činila 67 408 000 Kč, dále přihlédla k výsledku hospodaření za předchozí rok, který činil před zdaněním 3 744 000 Kč. ČIŽP konstatovala, že výše pokuty 10 % horní hranice stanovené sazby je s ohledem na závažnost a rozsah protiprávního jednání, a při zohlednění polehčujících i přitěžujících okolností, na spodní hranici možností ČIŽP. Výše pokuty naplňuje svou represivní i preventivní funkci.
72. Žalovaný se uložené sankci věnoval na str. 12 až 14 žalobou napadeného rozhodnutí a byl přitom ve shodě s hodnocením ČIŽP. Zdůraznil, že vliv klimatických podmínek na zdravotní stav smrkových porostů a šíření kůrovců není záležitostí roku 2018, nýbrž minimálně již několika uplynulých let a žalobce si měl být těchto okolností vědom. Žalovaný doplnil, že umožnění nepovolené „asanace odvozem“ bylo pouze jedním z hledisek, kterými se ČIŽP při posuzování způsobu spáchání přestupku zabývala. Žalovaný se ztotožnil s polehčujícími okolnostmi učiněnými ČIŽP.

73. Soud konstatuje, že se oba správní orgány zabývaly relevantními okolnostmi jednání žalobce, které byly rozhodné pro uložení sankce a úvahy byly jak ze strany ČIŽP, tak ze strany žalovaného, podrobně odůvodněny. Pokud žalobce namítal, že správní orgány nepřihlédly k poměru množství neasanovaného dříví ve vztahu k dříví řádně a včas asanovanému, pak k tomu soud uvádí, že ve věci bylo při úvahách o uložení sankce nutné přihlížet k více faktorům. Z rozhodnutí vyplývá, že správní orgány ve svých úvahách přihlédly k dalším podstatnějším okolnostem případu, jako je např. časové období protiprávního jednání, význam chráněného zájmu, povaha činnosti žalobce, nebo majetkové poměry žalobce. Soud musí odmítnout také žalobcovu výtku, že by správní orgány při úvahách o uložení sankce ignorovali náročný terén, ve kterém měl žalobce provádět asanační práce. Naopak z obou rozhodnutí vyplývá, že správní orgány zohlednily omezené zpracovatelské kapacity žalobce jako polehčující okolnosti. Správní orgány podle názoru soudu vhodně zohlednily povahu a závažnost přestupku, jakožto i způsob jeho spáchání a následky, které na právem chráněném zájmu hrozily, tj. že takto byla ohrožena ještě další plocha lesa.
74. Soud zdůrazňuje, že je ve věci rozhodující to, že správní orgány prokázaly, že žalobce zjevně neučinil vše a včas proto, aby omezil či zabránil rozvoji kůrovce na svém území. Žalobce svým jednáním (opomenutím) porušil své povinnosti jakožto vlastník lesa, které mu ukládá ustanovení § 32 zákona o lesích a ohrozil životní prostředí lesa. Soud ve shodě se správními orgány zdůrazňuje, že životní prostředí je zájmem chráněným ústavním právem a jednání žalobce tedy skutečně nelze hodnotit jako zanedbatelné. S ohledem na uvedené nelze přihlížet ke klimatickým podmínkám jako k liberačním okolnostem, jenž by měly žalobce, profesionála v oboru, vyvinut z nastalé situace. Soud se zcela přiklání ke správním orgánům, jež toto hodnotily jako polehčující okolnosti. Ostatně je pravdou, že samotný kalamitní stav se na daném místě objevoval již v předchozích letech a také správní orgány proto příhodně poukázaly na to, že žalobce zjevně neučinil ve spolupráci se svým smluvním partnerem vše a včas pro to, aby stavu na svých pozemcích zabránil. Soud se tedy přiklání též k tomu, že správní orgány toto přičetly k tíži žalobce, jenž mohl vývoj škůdců v lesním porostu předvídat (srov. s rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 21. 3. 2022, č. j. 10 A 64/2021- 54).
75. Soud se tedy ztotožnil se správními orgány, že pokuta uložená v rozpětí dle § 5 zákona o ČIŽP ve výši 10 % horní hranice stanovené sazby není excesivní či nepřiměřená k tomu, jaké jednání žalobce činil a za jakých okolností bylo sankcionováno, pokuta není ani nepřiměřená poměrům žalobce. Soud je rovněž toho názoru, že ve srovnání s pokutami uloženými za totožné jednání v jiných případech nebyla uložená pokuta v nynější věci nesrovnatelná, či nepředstavovala nepřiměřené vybočení z praxe ČIŽP při ukládání pokut (např. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 5. 12. 2019, č. j. 10 A 43/2017 – 46, či rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 17. 6. 2021, č. j. 10 A 104/2019 – 112). Ve věci by naopak bylo příhodné zohlednit závažnost jednání žalobce a případné následky při rozšíření kalamity, jež by vyžadovalo mnohem větší asanační a reparační práce. Je totiž otázkou, kolik kusů dříví žalobce a případně i sousedících vlastníků by protiprávním jednáním žalobce bylo poškozeno např. za další rok. Nadto soud dodává, že pokud by potrestání nebylo pro žalobce adekvátně citelné, nesplnilo by preventivní i výchovnou funkci (srov. s rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 10. 2022, č. j. 9 As 149/2021-64). Správní orgány v rámci stanovení výše pokuty přihlédly i k tomu, že žalobci byla předchozím pravomocným rozhodnutím ČIŽP č. j. 49/2018/4553, ze dne 30. 10. 2018 uložena pokuta ve výši 3 500 000 Kč (viz strana 12 prvostupňového správního rozhodnutí a strana 13 žalobou napadeného rozhodnutí).
76. Soud dodává, že nelze vejít na spekulativní (neosvědčenou) argumentaci žalobce, že úhrada pokuty by se do jeho finanční situace mohla likvidačním způsobem promítnout současně vlivem poklesu výkupní ceny za těžbu dřeva a nákladů na novu pěstební činnost.

77. Soud tedy shrnuje, že žalobní námitky posoudil jako nedůvodné.
78. Závěrem soud podotýká, že ve věci nepřehlédl požadavek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 11. 2016, č. j. 5 As 104/2013-46, dle kterého *„rozhoduje-li krajský soud ve správním soudnictví o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu, kterým bylo rozhodnuto o vině a trestu za správní delikt v situaci, že zákon, kterého bylo použito, byl po právní moci správního rozhodnutí změněn nebo zrušen, je povinen přihlídnout k zásadě vyjádřené ve větě druhé čl. 40 odst. 6 Listiny základních práv a svobod, podle níž se trestnost činu posoudí a trest ukládá podle právní úpravy, která nabyla účinnosti až poté, kdy byl trestný čin spáchán, je-li to pro pachatele příznivější“*. V dané věci byla žalobci uložena pokuta za správní delikt dle § 4 odst. 1 písm. c) zákona o inspekci, který v době jeho spáchání umožňoval uložit pokutu do výše 5 000 000 Kč. Soud přitom shledal, že ani ke dni vydání rozhodnutí soudu nedošlo ke změnám skutkové podstaty správního deliktu a rovněž tak výše maximální možné sankce za jeho spáchání zůstala beze změny.

V. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

79. Lze tak uzavřít, že žalobou napadené rozhodnutí bylo vydáno v souladu se zákonem a judikaturou soudů, soud ve správních řízeních neshledal ani procesní pochybení, která by měla za následek nezákonnost žalobou napadeného rozhodnutí, proto soud nedůvodnou žalobu podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.
80. Výroky o nákladech řízení rozhodnutí jsou odůvodněny § 60 odst. 1 s. ř. s., neboť žalobce nebyl ve věci samé úspěšný a úspěšnému žalovanému však prokazatelné náklady řízení nad rámec běžných činností správního úřadu nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s.ř.s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 31. března 2023

Mgr. Gabriela Bašná v.r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem provedla: S. K.

